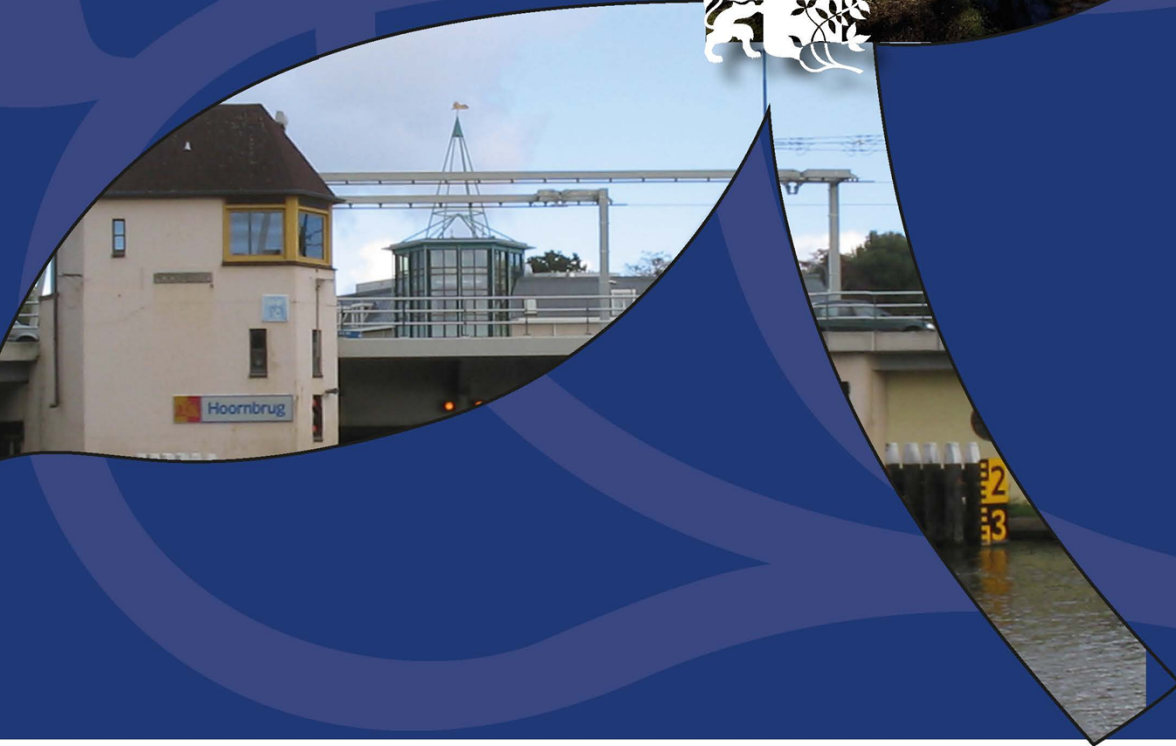

1e halfjaarrapportage 2023

Rijswijk

LEESWIJZER	3
1.VOORJAARSNOTA 2023	4
PROGRAMMA ALGEMEEN BESTUUR EN ORGANISATIE	5
PROGRAMMA OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	7
PROGRAMMA VERKEER EN VERVOER	9
PROGRAMMA ECONOMIE EN WERKEN	12
PROGRAMMA ONDERWIJS	14
PROGRAMMA SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	15
PROGRAMMA SOCIAAL DOMEIN	18
PROGRAMMA WONEN EN LEVEN	24
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN	30
PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING	32
PARAGRAAF FINANCIERING	34
RISICOPARAGRAAF	36
ONTWIKKELING INVESTERINGSKREDIETEN 2023	37
2.KADERNOTA 2024	40
FINANCIEEL OVERZICHT	46

LEESWIJZER

Het college van de gemeente Rijswijk biedt u deze eerste halfjaarrapportage 2023 aan. Deze rapportage bestaat uit:

- de Voorjaarsnota 2023;
- de Kadernota 2024.

De voorjaarsnota is bedoeld als een informatie- en beslisdocument van het college aan de raad, met inhoudelijke informatie over:

- de structurele doorwerking voor 2023 van de jaarrekening 2022;
- beleidsmatige en financiële ontwikkelingen van het lopende jaar 2023;
- andere relevante informatie voor 2023 met eventueel een doorkijk naar latere jaren.

In de kadernota wordt de context geschetst waarin de begroting tot stand komt. Daarnaast worden de uitgangspunten voor de begroting 2024 uitgewerkt. De begroting 2024 wordt ter vaststelling en de meerjarenraming 2025-2027 ter kennisname voorgelegd aan de raad in november 2023.

Voorjaarsnota 2023

De opbouw van de voorjaarsnota is als volgt:

- programma's;
- algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien;
- paragrafen.

Financiële consequenties voorjaarsnota

De financiële consequenties van de voorjaarsnota zijn opgenomen in deel 1 van deze rapportage. Ze zijn als volgt opgebouwd (V=voordeel, N=nadeel):

<i>Beginstand vóór de voorjaarsnota</i>	V	4.555.000	
(begroting 2023 na begrotingswijzigingen)			V 4.555.000
<i>Voorjaarsnota 2023:</i>			
Programmatotaal ontwikkelingen	N	5.285.000	
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	N	894.000	
Bedrijfsvoering	N	5.272.000	
Financiering	V	630.000	
Meicirculaire	V	PM	
			N 10.821.000
<i>Totaal inclusief de voorjaarsnota</i>			N 6.266.000

De actualisatie van het financieel beeld leidt tot een nadelig saldo voor 2023 van € 6.266.000. Daarbij wordt opgemerkt dat de meicirculaire nog niet ontvangen is. In de meicirculaire mogen we extra middelen verwachten, de omvang daarvan is nog niet bekend. De raad wordt hierover zo spoedig mogelijk geïnformeerd (naar verwachting in de eerste helft van juni, dus ruim voor het kaderdebat).

1. VOORJAARSNOTA 2023

PROGRAMMA ALGEMEEN BESTUUR EN ORGANISATIE

Beleidsproduct Bestuursorganen 0010

Corrigeren budget rechtspositionele vergoedingen gemeenteraad

Het budget voor het verstrekken van de fractievergoedingen en overige rechtspositionele vergoedingen aan de gemeenteraad is structureel te laag en leidt tot een jaarlijkse overschrijding. Het huidige budget is € 8.000 en benodigd is € 58.000 per jaar. Het voorstel is om het budget structureel met € 50.000 te verhogen.

Financiële gevolgen Product Bedragen * € 1.000	Bestuursorganen (0010)				
	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Corrigeren budget rechtspositionele vergoedingen gemeenteraad	-50	-50	-50	-50	-50

Beleidsproduct Burgerzaken 0030

Hogere kosten en hogere baten reisdocumenten na Covid

Sinds de uitbraak van het coronavirus in 2020 is er twee jaar aanzienlijk minder gereisd. Men voelde dan ook niet de behoefte om een reisdocument te verlengen of aan te vragen. Nadat wereldwijd de reisrestricties grotendeels zijn opgeheven zijn mensen massaal een reisdocument gaan aanvragen. Door deze inhaalslag is in 2022 een lastenoverschrijding van € 105.000 maar anderzijds ook een batenoverschot van € 239.000. Deze trend en het feit dat de eerste 10-jarige uitgegeven paspoorten in 2024 verlopen, zijn redenen om het lastenbegroting met € 45.000 te verhogen, welke volledig wordt gedekt door de batenbegroting met € 60.000 te verhogen.

Hogere kosten en hogere baten tariefswijziging rijbewijzen

Met ingang van 1 juli 2023 worden de RDW-rijbewijstarieven gewijzigd. Dit is in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en RDW, omdat het rijbewijs geschikt gemaakt wordt als authenticatiemiddel om online bij overheidsinstanties en diensten met een publieke taak in te loggen. De kosten van deze nieuwe functionaliteit worden gefinancierd vanuit een verhoging van de afdracht van de gemeente aan de RDW. De gemeente kan de verhoging door rekenen naar de burger door vanaf 1 juli a.s. de leges aan te passen. Een rijbewijs wordt dan € 3,50 duurder dan het huidige tarief. Omdat de gemeente recent op de hoogte is gesteld van deze tariefswijziging, is hier geen rekening mee gehouden bij het opstellen van de begroting. Hoeveel de begroting naar aanleiding hiervan aangepast moet worden, is nu nog niet in te schatten omdat de gegevens bij RDW in beheer zijn. Een begrotingswijziging wordt waarschijnlijk pas in de programmabegroting van 2024 voorgesteld.

Financiële gevolgen Product Bedragen * € 1.000	Burgerzaken (0030)				
	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Hogere kosten reisdocumenten na Covid	-45				
Hogere baten reisdocumenten na Covid	60				
Hogere kosten tariefswijziging rijbewijzen	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Hogere baten tariefswijziging rijbewijzen	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.

Beleidsproduct Verkiezingen / referenda 0031

Nieuwe Procedure Vaststelling Verkiezingsuitslagen

Op 1 januari jl. trad de NPVV (Nieuwe Procedure Vaststelling Verkiezingsuitslagen) in werking. Deze wet schrijft een andere werkwijze voor om de verkiezingsuitslagen vast te stellen. De afgelopen Provinciale Staten en waterschapsverkiezingen zijn conform deze nieuwe wet uitgevoerd. De invoering van deze wet brengt hogere kosten met zich mee voor de organisatie van de verkiezingen. Deze hogere kosten worden

vooral nog begroot op € 50.000 voor ieder jaar waarin er een verkiezing plaatsvindt. Momenteel zijn nog niet alle kosten voor de organisatie ervan bekend, maar de verwachting is dat het budget wel wordt overschreden. Zo is er dit jaar meer beroep gedaan op externen om de verkiezingen logistiek het hoofd te bieden. Ook de verhuizing naar het Huis van de Stad zorgt ervoor dat er extra kosten bijkomen voor verplaatsing van verkiezingsmateriaal. Daarnaast verwacht de gemeente dit jaar ook kosten te maken voor de Europese Parlementsverkiezingen in juni 2024. Zodra er een adequate raming gemaakt kan worden voor de lasten verhoging, wordt dat aan de raad voorgelegd.

Financiële gevolgen					
Product	Verkiezingen / referenda (0031)				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Nieuwe Procedure Vaststelling Verkiezingsuitslagen	-50	-50	-50	-50	-50

Beleidsproduct Publieke dienstverlening 0032

Uitvoeringsprogramma Digitalisering dienstverlening en informatie

Bij raadsbesluit op 20 december 2022 (Corsanummer 22.054650) is het Uitvoeringsprogramma Digitalisering dienstverlening geaccordeerd. In het raadsvoorstel was aangegeven dat voor de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Digitalisering dienstverlening en informatie incidenteel (verdeeld over drie jaren) € 1.018.880 nodig is, waarvan € 180.000 (deel van de jaren 2023-2025) kan worden gedekt vanuit het vrijvallende kapitaallasten als gevolg van het laten vervallen van het krediet Zaakgericht Werken.

Naast de incidentele lasten zijn de structurele lasten vanaf 2023 € 51.000 per jaar. Het gaat daarbij specifiek om het onderdeel Digitaliseringsagenda.

Financiële gevolgen					
Product	Publieke dienstverlening (0032)				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
UP Digitalisering dienstverlening en informatie Incidenteel	-463	-323	-233		
UP Digitalisering dienstverlening en informatie Structureel	-51	-51	-51	-51	-51
Dekking vrijval kapitaallasten krediet Zaakgericht Werken	60	60	60	60	60

PROGRAMMA OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Beleidsproduct Openbare orde en veiligheid 1100

Dekking onderhoud openbare toilet

Voor de plaatsing en het onderhoud van een openbare toilet in het Wilhelminapark gedurende de zomermaanden is het voorstel om € 9.000 budget over te hevelen van team Handhaving naar team ORD (zie Beleidsproduct Openbaar groen en openluchtrecreatie 5600).

Inhuur specialistisch personeel

Vanwege de krappe arbeidsmarkt en moeilijk te werven specialistisch personeel is het nodig om extra in te huren voor het ontwikkelen, doorlopen en verbeteren van nieuwe en lopende processen. Hiervoor is een budgetverhoging nodig van € 31.000.

Onderhoud software en licenties

Binnen team Veiligheid, Inspectie & Handhaving wordt gewerkt met digitale apps voor meldingen en met veiligheidsmiddelen. De applicaties en middelen zijn aangeschaft maar vragen inmiddels (softwarematige) onderhoud en de nodige kosten voor licenties. Voorbeelden zijn handhavingssoftware en -hardware zoals city control, bodycams, portofoons en C2000 portofoons. Voor onderhoud en licenties is € 20.000 budget nodig.

Mobiele camera's

Eerder zijn twee Mobiele Camera Units (MCU's) aangeschaft. Voor de structurele beheerskosten van ongeveer € 20.000 is er nog geen budget en is wel nodig om de MCU's werkend te houden.

Dienstkleding en uitrusting

Het team Inspectie en Handhaving is het laatste jaar aanzienlijk in formatie gegroeid en groeit nog door. De IOG'ers en Inspecteurs Bijzondere wetten lopen zichtbaar in dienstkleding en hebben uitrusting voor de uitvoering van hun werk. Vanwege het toename van het aantal medewerkers is hiervoor een structurele kostenstijging van € 50.000.

Veiligheidsmonitor – onderzoek sociale veiligheid

De Veiligheidsmonitor (VM) wordt landelijk uitgevoerd en vindt om de twee jaar plaats; concreet in 2023 en 2025 (2027, 2029, et cetera). De onderzoeksresultaten geven een globaal beeld weer van de ervaren sociale en fysieke veiligheid in Nederland(se gemeenten). Bij het landelijk onderzoek worden 300 enquêtes per politieteam afgenomen. Binnen Rijswijk is er één politieteam.

Een gemeente kan, tegen een meerprijs, kiezen om de scope van het onderzoek te verbreden en verdiepen door over te gaan tot deelname. Dit gebeurt gelijktijdig en houdt in dat er op wijk- of buurtniveau aanvullende of verdiepende vragen toegevoegd worden aan de bestaande enquête-uitvraag. Daarmee kan een nóg beter beeld worden geschetst van de veiligheid en leefbaarheid binnen een gemeente. De resultaten dienen o.a. als informatie voor de wijkaanpak veiligheid en voor de sturing van het veiligheidsbeleid in het algemeen. Bij deelname vanuit de gemeente worden er ongeveer 300 enquêtes per onderzoeksgebied (per wijk of buurt) uitgezet. In 2017, de laatste keer dat Rijswijk deelnam aan de Veiligheidsmonitor, is de CBS wijkindeling gehanteerd wat neerkwam op 11 onderzoeksgebieden.

In 2023 heeft de gemeente besloten om wederom deel te nemen. De rapportage over het jaar 2023 is in april 2024 gereed. De kosten voor deelname zijn niet geraamd. Wanneer Rijswijk in 2025 en volgt opnieuw de tweejaarlijkse Veiligheidsmonitor wil laten uitvoeren, dan is hier opnieuw een bijdrage voor nodig. Voor (tweejaarlijkse) deelname aan de Veiligheidsmonitor wordt structureel budget van € 25.000 aangevraagd.

Khonraad (voorheen Wet Bopz)

Per 1 januari 2020 is de Wet Bopz vervangen door de Wet verplichte ggz (Wvvggz) en de Wet zorg en dwang (Wzd).

Voor de (digitale) communicatie tussen de betrokken partijen bij de uitvoering van de Wet Bopz werd gebruikt gemaakt van het systeem Khonraad dat in vrijwel alle gemeente wordt gebruikt. Khonraad is dus een software-oplossing die het voor sectorale partijen (gemeenten, GGZ-instellingen, diverse maatschappelijke dienstverleners, politie, justitie en inspectie) mogelijk maakt om samen te werken in elektronische dossiers.

Dit systeem is aangepast voor Wvggz. Voor het Verkennend Onderzoek is bijvoorbeeld een module toegevoegd alsmede koppelingen met veilige mail-toepassingen van gemeenten. Door deze aanpassing van Khonraad is het aantal gebruikers, met de daarbij behorende licenties, in aantallen toegenomen. Daarnaast levert Khonraad aanpalende dienstverlening, waaronder de hoorservice die gemeenten ondersteunt bij de uitvoering van de hoorplicht die voortvloeit uit de Wvggz en de servicedesk, die 24/7 beschikbaar is om alle accounthouders te ondersteunen bij het gebruik van het systeem.

Door deze aanpassingen en de diensten die uitgebreid zijn, zijn de kosten op jaarbasis gestegen naar € 26.000. Het huidige budget van € 7.260 is daarmee niet meer toereikend en moet structureel verhoogd worden met € 18.740. Afgelopen jaren zijn de extra hoge kosten opgevangen uit het algemene budget van veiligheid.

Financiële gevolgen					
Product	Openbare orde en veiligheid (1100)				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Dekking onderhoud openbare toilet Wilhelminapark	9				
Inhuur specialistisch personeel	-31	-31	-31	-31	-31
Onderhoud software en licenties	-20	-20	-20	-20	-20
Mobiele camera's	-20	-20	-20	-20	-20
Dienstkleding en uitrusting	-34	-34	-34	-34	-34
Veiligheidsmonitor – onderzoek sociale veiligheid	-25	-	-25	-	-25
Khonraad (voorheen Wet Bopz)	-19	-19	-19	-19	-19

Beschikbaarheidsvergoeding OVD Bz

Conform mandaat heeft de Kring GS op 23 november 2022 ingestemd met een verhoging van de piketvergoeding voor de regionale crisispiketten binnen de crisisorganisatie. Deze verhoging moet vanaf 2023 en verder gedekt worden uit de begroting van de VRH.

De inzet van de Ovd Bz is een lokaal crisispiket. Zoals besproken in de Kring GS is het voorstel tot verhoging van de piketvergoeding van deze lokale crisisfunctionarissen (incl. financiële consequenties) in besluitvorming gebracht.

Uitgaande van ingangsdatum 1 april 2023 en 50% inzet binnen de Ovd Bz-poule Delft – Rijswijk is het benodigde budget voor de Ovd-inzet in 2023 ca. € 10.500 en vanaf 2024 jaarlijks ca. € 13.700 (t.o.v. huidige jaarlijkse budget van ca. € 5.000).

Financiële gevolgen					
Beleidsproduct	Rampenbestrijding (1201)				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Beschikbaarheidsvergoeding OVD Bz	-11	-14	-14	-14	-14

PROGRAMMA VERKEER EN VERVOER

Beleidsproduct Wegen, Straten en pleinen 2100

Fietsenstalling Oud-Rijswijk

De gemeente heeft eind 2022 besloten om het tijdelijke karakter van de bewaakte pop-up fietsenstalling in Oud Rijswijk structureel te maken. Daarbij was € 17.500 gebudgetteerd binnen de exploitatie van parkeren. De praktijk wijst echter uit dat deze kosten te summier zijn geschat. Door de uitbreiding van de aanwezige faciliteiten zijn de geoffreerde kosten voor 2023 hoger. Hiervoor dient structureel € 30.000 te worden toegevoegd aan de begroting.

Grenscorrectie Cromvliet vervanging jaarlijks onderhoud verhardingen en straatmeubilair

Per 1-1-2023 is de grenscorrectie aan de Cromvlietkade, Geestbrugkade en een deel van de Nassaukade in werking getreden. Zoals bij de besluitvorming in de raadsvergadering van 20 oktober 2022 is aangegeven, is er sprake van incidentele en structurele kosten voor het onderhoud en beheer van het overgedragen gebied. Op dit beleidsproduct wordt € 15.000 bijgeraamd voor jaarlijks onderhoud verhardingen en straatmeubilair.

Financiële gevolgen Product Bedragen * € 1.000	Wegen, Straten en pleinen (2100)				
	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Fietsenstalling Oud-Rijswijk	-30	-30	-30	-30	-30
Grenscorrectie Cromvliet jaarlijks onderhoud verhardingen en straatmeubilair	-15	-15	-15	-15	-15

Beleidsproduct Parkeren (2140)

Kosten parkeervergunningensysteem

In de voorgaande jaren is er geen post opgenomen voor de structurele kosten van het parkeervergunningensysteem. Dit werd mogelijk gecorrigeerd met lager uitvallende variabele kosten. Dit jaar zullen deze variabele kosten niet lager uitvallen omdat de parkeerhandhaving op sterkte is, en er meer controles worden uitgevoerd. Hierom zullen de kosten voor het parkeervergunningensysteem vanaf heden wel worden opgenomen in de begroting en dient deze post structureel te worden opgehoogd met € 30.000. Mogelijk dient er in de begroting 2024 een wijziging plaats te vinden omdat er momenteel een aanbesteding wordt uitgevoerd.

Verder wordt jaarlijks een huis-aan-huis brief verzonden naar alle parkeervergunningshouders om men te attenderen op de verlengingsmogelijkheid aan het einde van het kalenderjaar. Dit wordt als zeer gewenst beschouwd en zal daarom vanaf heden structureel worden opgenomen in de begroting. Hierom dient deze post structureel te worden opgehoogd met € 20.000.

Kosten inning naheffingen

De bestaande begroting van € 50.000 is gebaseerd op de toenmalige handhavingcapaciteiten. Gezien de parkeerhandhaving op sterkte is, worden er meer controles uitgevoerd. Dit houdt in dat er meer naheffingen worden geregistreerd. Hierom dient deze post structureel met € 35.000 te worden opgehoogd.

Opbrengst belparkeren/parkeerautomaten

Gezien de parkeerhandhaving op sterkte is, worden er meer controles uitgevoerd. Dit houdt indirect in dat er meer betalingen worden verricht via belparkeren en parkeerautomaten. Hierom verwacht de gemeente een verhoging van de opbrengsten van € 150.000.

Opbrengst naheffingen

Gezien de parkeerhandhaving op sterkte is, worden er meer controles uitgevoerd. Dit houdt in dat er meer naheffingen worden geregistreerd en is de verwachting dat de opbrengsten € 350.000 hoger zullen worden.

Formatie en inhuur van het team Parkeren, Auto en Fiets

	2023	2024	2025 e.v.
Team Parkeren	433.104	313.104	313.104
2e HJR 2022	- 150.000	- 150.000	- 150.000
Totaal extra benodigd voor parkeerregulering	283.104	163.104	163.104

Het overzicht hierboven toont het benodigd budget voor formatie en inhuur van team PAF. In de tweede halfjaarrapportage 2022 was al € 150.000 verhoging structureel toegekend.

De formatie van het team Parkeren, Auto en Fiets (PAF) is uitgebreid om deze op het juiste niveau te brengen conform de aanbevelingen van het Baker Tilly rapport. Hiermee is het team dan voldoende toegerust om adequaat de parkeerregulering uit te kunnen voeren.

Door deze uitbreiding van het aantal formatieplaatsen zal Rijswijk daarnaast beter in staat zijn om specifiek vanuit het beleidsveld parkeren op strategisch niveau te kunnen adviseren bij huidige en toekomstige gebiedsontwikkelingen en mobiliteitsvraagstukken, en de uitvoering van de parkeerregulering verder te verbeteren.

Hieraan gekoppeld is eveneens de formatie van team Handhaving uitgebreid (toezichthouders parkeren) zullen de inkomsten toenemen. Deze additionele inkomsten zullen de kosten van deze formatie-uitbreiding (van zowel team PAF als team Handhaving) ruimschoots dekken.

Dotatie reserve parkeren

Het resultaat van het beleidsproduct is neutraal; alle opbrengsten worden ingezet als dekking voor de kosten van dit beleidsproduct. Dat betekent dat als er meer opbrengsten dan kosten zijn, dat het overschot wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Parkeren voor toekomstige kosten.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i> <i>Bedragen * € 1.000</i>	<i>Parkeren (2140)</i>				
	<i>Inc.</i>	<i>Struc.</i>			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Commissiekosten belparkeerders	-50	-50	-50	-50	-50
Kosten inning naheffingen	-35	-35	-35	-35	-35
Opbrengst belparkeren/parkeerautomaten	150	150	150	150	150
Opbrengst naheffingen	350	350	350	350	350
Formatie van het team PAF (Parkeren, Auto en Fiets)	-163	-163	-163	-163	-163
Inhuur team PAF (Parkeren, Auto en Fiets)	-120				
Dotatie reserve parkeren	-132	-252	-252	-252	-252

Beleidsproduct Waterwegen 2400

Onderhoud watergangen

Zoals vorig jaar aangegeven, heeft een nieuwe Europese aanbesteding plaatsgevonden voor het slootbestek. Dit betreft het onderhoud van de watergangen. Het aanbestede bedrag is € 320.000 structureel per jaar. Dit is ten opzichte van voorgaande jaren een toename van € 170.000 van de jaarlijkse kosten. Door de gebiedsuitbreiding is het areaal sloten en natuurvriendelijke oevers toegenomen. Het huidige budget was nog bepaald op de oude aanbesteding en deze is niet meer toereikend. Dit nieuwe bedrag wordt opgenomen in het Groenbeheerplan 2024-2028.

Dit jaar verwacht de gemeente nieuwe aanschrijvingen van het Hoogheemraadschap van Delfland om snoeiwerkzaamheden boven watergangen uit te voeren, zodat deze vrij zijn van overhangende takken. Sinds 2022 heeft het Hoogheemraadschap het toezicht hierop aangescherpt, de zogenoemde takkenschouw. De kosten hiervoor kunnen pas op een later moment in beeld gebracht worden o.b.v. de ontvangen aanschrijvingen.

Beheerplan oevers en verhogen onderhoudsbudget oevers

Het beleid van de gemeente Rijswijk is dat de kwaliteit van de oevers niet meer dan 10% onder het basisniveau mag liggen. Aan deze eis wordt niet voldaan: de kwaliteit van 23% van de beschoeiing lag in 2018 onder het basisniveau en de verwachting is dat dit in 2023 gestegen is tot 34 %. Om te voldoen aan de juiste kwaliteit zijn de benodigde maatregelen opgesteld. Voorstel is om eenmalig een bedrag van € 360.000 te reserveren voor reparaties (2023 € 160.000 en 2024 € 200.000).

Verder is in de begroting nu € 5.000 opgenomen voor jaarlijks onderhoud. Voorstel is ook om het onderhoudsbudget te verhogen naar € 22.000.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i> <i>Bedragen * € 1.000</i>	<i>Waterwegen (2400)</i>				
	<i>Inc.</i>	<i>Struc.</i>			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Onderhoud watergangen	-170	-170	-170	-170	-170
Beheerplan oevers	-160	-200			
Verhogen onderhoudsbudget oevers	-17	-17	-17	-17	-17

PROGRAMMA ECONOMIE EN WERKEN

Beleidsproduct Economische aangelegenheden 3100

De Coronamaatregelenpakket gelden zijn grotendeels besteed volgens de lijn zoals deze ook zijn beschreven in het herstelplan. Hierover is de raad geïnformeerd via de reguliere verantwoordingsmomenten.

Een aantal activiteiten loopt nog. Gezien het feit dat de gelden formeel een geldigheid hadden tot eind 2022, vraagt dit een verlenging van de beschikbaarheid van de gelden om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Bedrijven Investeringszone Plaspoelpolder

BIZ Plaspoelpolder: dotatie startkapitaal Bedrijven Investeringszone Plaspoelpolder (mogelijkheid om BIZ op te richten en het faciliteren van zaken zoals parkmanagement)

Een Bedrijven Investeringszone (BIZ) komt tot stand door en voor ondernemers. De BBR heeft hierin de regie. In 2021 en 2022 is gezamenlijk met de BBR, gemeente en IPP een verkenning gedaan naar het realiseren van een BIZ middengebied PPP. Deze verkenning heeft geleid tot een aantal keuzes op basis waarvan nu het plan van aanpak kan worden opgesteld. Ook het benodigde draagvlak onder ondernemers vraagt tijd om het proces goed in de tijd uit te zetten. Verwachte invoering is medio 2024.

Er is vanuit het herstelplan in totaal € 100.000 gereserveerd met de volgende onderverdeling:

- € 25.000 voor onderzoeks- en advieskosten om te komen tot een BIZ
- € 25.000 voor activiteiten gericht op het versteken van de organisatiegraad en ter promotie van een BIZ
- € 50.000 voor de inzet van een parkmanager.

In 2023 en 2024 worden respectievelijk € 50.000 en € 50.000 aan kosten verwacht. Dit betekent een onttrekking van € 50.000 in 2023 en € 50.000 in 2024 aan de bestemmingsreserve Corona maatregelenpakket.

Arrangementen Rijswijk

Het verbinden van hotel en -horeca ondernemers en cultuur met oog op ontwikkeling gezamenlijke initiatieven en arrangementen. Dit ter versterking van positionering Rijswijk.

In 2021 en 2022 hebben de hoteleigenaren de ambities met elkaar afgestemd met als resultaat de oprichting van een stichting Hoteloverleg. Doelen hiervan zijn:

- het zijn van gesprekspartner en aanspreekpunt voor partijen die van belang zijn voor verdere ontwikkeling van de regio Rijswijk;
- het onderhouden en uitbouwen van het lokale imago door middel van representatieve contacten;
- de uitwisseling van kennis, ervaring en samenwerking tussen de samenwerkingspartners;
- het organiseren van projecten al dan niet in samenwerking met derden.

Er ligt een meerjarenplan en -begroting voor het organiseren van diverse activiteiten in Rijswijk aankomende jaren. Een deel van de inkomsten is daarbij geborgd vanuit het herstelplan, dit naast eigen inbreng vanuit de hoteleigenaren. Voor de aankomende drie jaar ontvangt de gemeente in het eerste kwartaal een jaarplan en jaarbegroting met daarin een verdere uitwerking van de campagnes en projecten die voor dat jaar gepland staan en uitgevoerd gaan worden, inclusief een inschatting van de benodigde kosten en de bijdrage die men vanuit het herstelplan nodig heeft. Verantwoording vindt plaats aan het einde van het jaar middels een jaarverslag met baten en lasten over het afgelopen boekjaar.

In de komende drie jaar wordt in totaal voor € 50.000 aan kosten verwacht. Dit betekent een onttrekking van in totaal € 50.000 in de jaren 2023,2024 en 2025 aan de bestemmingsreserve Corona maatregelenpakket.

Analyse bedrijfsvoering ondernemers, gericht op cybersecurity

Samenwerking met lokale ondernemers op het gebied van vergroten awareness en belang van cybersecurity. Dit met het oog op een toenemend belang van online zaken doen.

In 2022 zijn gesprekken gevoerd met een aantal lokale ondernemers om te komen tot een compleet programma gericht op cybersecurity. Dit heeft geleid tot het verlenen van twee opdrachten aan twee verschillende partijen, te weten een informatiebijeenkomst en een training cybersecurity. Deze twee opdrachten zijn aanvullend op elkaar.

Afhankelijk van de animo en het aantal inschrijvingen worden in 2023 één of meerdere informatiebijeenkomsten gehouden, gericht op bewustwording bij Rijswijkse bedrijven op het gebied van online veiligheid en het stimuleren van cyberveilig ondernemen. Tijdens deze bijeenkomsten wordt de verbinding gemaakt naar de Online Awareness Training. Tijdens een dergelijke training krijgen ondernemers meer handvatten in de mogelijkheden en/of om het eigen personeel bewust te maken van het belang van cybersecurity. De opdrachten (2 x € 25.000) zijn reeds eind 2022 verstrekt. In 2023 wordt € 50.000 aan kosten verwacht. Dit betekent een onttrekking van € 50.000 in 2023 aan de bestemmingsreserve Corona maatregelenpakket.

Versterking Energy Cave

De Energy Cave in Rijswijk ontvangt voor de komende twee jaar een projectbijdrage van in totaal € 558.000 cofinanciering van MRDH om zich verder te ontwikkelen en versterken tot geothermiecampus. Deze aanvraag is gedaan door de gemeente als penvoerder, samen met TNO en ROC Mondriaan als ook co-financiers.

Met deze bijdrage van de MRDH werkt de Energy Cave de komende twee jaar aan de professionalisering van het ecosysteem en onderliggende organisatie. Focus ligt hierbij op de drie bouwstenen: het Experience Center (beleven, ervaren en communicatie), het Education Center (ontwikkeling nieuw relevant onderwijs voor studenten en zij-instromers (Leven Lang Ontwikkelen) en enthousiasmeren van jongeren voor (techniek)onderwijs) en het Innovation Center (bedenken en testen van innovaties, netwerkfunctie tussen innovatieve bedrijven en investoren en ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen). De campus in Rijswijk zal daarbij de samenwerking zoeken met andere campussen in de metropoolregio op het gebied van energietransitie en innovatie. De missie van de Energy Cave is: Als regionale gemeenschap te komen tot kennisdeling, educatie en innovatie om gebruik van geothermie te stimuleren en daarmee een bijdrage te leveren aan de energietransitie. Zo wordt aan een innovatie-ecosysteem voor de hele regio gebouwd en stimuleren en versnelt de innovatie en economische groei in de regio.

De Energy Cave is een samenwerkingsverband in oprichting met partners waarbij nog wordt gezocht naar de juiste (juridische) entiteit. Met de projectbijdrage wordt onder meer een Programmadirecteur en communicatieadviseur aangesteld die dit verder zal vormgeven.

Op dit moment wordt er alleen € 263.000 begroot voor 2023, de bijdrage voor 2024 is vooralsnog niet opgenomen omdat deze o.a. aan een opschortende voorwaarde verbonden is. Bij het opstellen van de begroting 2024 wordt dit verder beoordeeld.

<i>Financiële gevolgen</i>					
<i>Product</i>	<i>Beleidsproduct Economische aangelegenheden (3100)</i>				
<i>Bedragen * € 1.000</i>	<i>Inc.</i>	<i>Struc.</i>			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Bedrijven Investeringszone Plaspoelpolder	-50	-50			
Arrangementen Rijswijk	-30	-10	-10		
Analyse bedrijfsvoering ondernemers, gericht op cybersecurity	-50				
Dekking uit Coronamaatregelenpakket	115	65	20		
Versterking Energy Cave	-263				
Dekking subsidie MRDH	263				

Dividend Stedin

In de jaarstukken 2022 van Stedin is een dividendvoorstel opgenomen, welke leidt tot € 284.800 regulier dividend voor de gemeente. Hoewel dit nog door de ALV besloten moet worden, is de kans groot dat dit wordt goedgekeurd en wordt dit alvast begroot.

<i>Financiële gevolgen</i>					
<i>Product</i>	<i>Beleidsproduct Nutsbedrijven (3300)</i>				
<i>Bedragen * € 1.000</i>	<i>Inc.</i>	<i>Struc.</i>			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Dividend Stedin	285				

PROGRAMMA ONDERWIJS

Dit programma heeft geen wijzigingen.

PROGRAMMA SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Beleidsproduct Openbaar bibliotheekwerk 5100

Informatiepunt Digitale Overheid subsidieverlening en dekking SPUK Informatiepunten Digitale Overheid

Per 1 januari 2023 hebben gemeenten een nieuwe wettelijke taak: lokale regie op de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO). Bij deze laagdrempelige hulploketten in en nabij lokale bibliotheken kunnen burgers terecht voor ondersteuning bij online overheidsdienstverlening. Deze zijn tot stand gekomen om digitale inclusie te bevorderen.

Het rijk heeft Rijswijk in februari jl. een specifieke uitkering ter hoogte van € 53.981 toegekend op grond van de Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid. Het betreft een jaarlijkse uitkering voor de bekostiging van de realisatie of de instandhouding van de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO).

De specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid wordt besteed aan de financiering van de bibliotheek ten behoeve van de instandhouding van het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO), de promotie van het IDO bij de inwoners en het voeren van regie over het netwerk van organisaties rond de IDO die voor de inwoners relevant zijn. Dit doen we middels subsidieverlening aan Stichting Bibliotheek aan de Vliet.

Financiële gevolgen					
Product	Openbaar bibliotheekwerk (5100)				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig					
	2023	2024	2025	2026	2027
Informatiepunt Digitale Overheid subsidieverlening	-54	-54	-54	-54	-54
Dekking specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	54	54	54	54	54

Beleidsproduct Sport 5300

Verenigingsondersteuning voor vitale sportverenigingen

De gemeente biedt verenigingsondersteuning voor vitale sportverenigingen. De bijdrage hiervoor is € 56.160 in 2023 en wordt gedekt met een onttrekking vanuit de bestemmingsreserve coronamaatregelenpakket.

Verhuur Marimbahal voor inentingen en vaccinaties

De GGD huurt de Marimbahal voor het verzorgen van inentingen en vaccinaties in ieder geval in het eerste half jaar van 2023. Deze baten zijn niet begroot en bedragen € 65.538.

Uitvoeringsbudget Sportakkoord II

Het sportakkoord II valt vanaf 2023 t/m 2026 onder de SPUK/GALA subsidie. Eind 2022 is pas duidelijk geworden dat de regeling van het sportakkoord vanaf 2023 t/ 2026 gecontinueerd zou worden. Daarbij is het uitvoeringsbudget opgehoogd. Hiervoor wordt voor zowel de lasten als de baten voor de jaren 2023-2025 per jaar € 40.444 en voor 2026 € 31.097 geraamd.

Sloop Van Zweedenzaal

In het collegewerkprogramma is afgesproken dat de Van Zweedenzaal gesloopt gaat worden. De kosten van deze sloop zijn niet opgenomen in de begroting. De lasten bedragen € 150.000.

Financiële gevolgen					
Product	Sport (5300)				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig					
	2023	2024	2025	2026	2027
Verenigingsondersteuning voor vitale sportverenigingen	-56				
Onttrekking uit bestemmingsreserve coronamaatregelenpakket	56				
Verhuur Marimbahal voor inentingen en vaccinaties	66				
Uitvoeringsbudget Sportakkoord II	-40	-40	-40	-31	

SPUK/GALA	40	40	40	31
Sloop Van Zweedenzaal	-150			

Beleidsproduct Kunst en cultuur (5400)

Subsidie schouwborg

Stichting de Rijswijkse Schouwborg heeft voor het seizoen 2022-2023 een hogere subsidie ontvangen dan begroot. Dit is een gevolg van de post-corona situatie, die lagere inkomsten en hogere lasten met zich mee brengt. Voor 2023 gaat het om extra uitgaven van € 77.500. De verwachting is dat het publieksbezoek wel weer verder zal aantrekken.

Vaststelling subsidie schouwborg 2021-2022

De gemeente heeft Stichting de Rijswijkse Schouwborg een incidentele subsidie overbruggingssteun coronacrisis verleend voor het seizoen 2021-2022, uit de extra rijksmiddelen voor de lokale cultuur. Uit de subsidieverantwoording blijkt dat het tekort op het zogeheten speelplan van het betreffende seizoen lager is dan begroot bij de aanvraag. Daarom wordt deze subsidie lager vastgesteld en zal de schouwborg een bedrag van € 125.000 terug betalen.

Instellen innovatiebudget Kunst en cultuur

In de Cultuurvisie Rijswijk 2016-2030 'Rijswijk vrij gedacht' is budgetneutraliteit één van de uitgangspunten voor de uitvoering. Om innovatie te stimuleren, en ook feitelijk mogelijk te maken, is hierbij bepaald dat als cultuurmiddelen vrijvallen, deze beschikbaar blijven voor nieuwe activiteiten op het gebied van kunst en cultuur in Rijswijk.

Conform het coalitie akkoord, de toezeggingen van de portefeuillehouder en in aansluiting op de afspraken in de Cultuurvisie wordt voorgesteld om € 71.000 beschikbaar te stellen voor het innovatiebudget Kunst en cultuur. Dit komt grotendeels doordat het totaal van de verleende subsidieaanvragen in het kader van steun en herstel na corona lager was dan de middelen die we hiervoor beschikbaar hadden. Het betrof extra ontvangen rijksmiddelen voor de lokale cultuur waarvan eerder is aangegeven deze direct ten goede te laten komen aan de culturele infrastructuur.

In lijn met de eerdere besluitvorming over de cultuurvisie valt dit bedrag vrij ten gunste van het jaarrekeningsaldo 2022 om dit vervolgens via de eerste halfjaarrapportage als innovatiebudget voor kunst en cultuur weer in de begroting op te nemen.

Realisatie kunst in de openbare ruimte

De bestemmingsreserve Realisatie kunst in de openbare ruimte ter hoogte van € 140.045 is bestemd voor de uitvoering van de Gewijzigde Percentageregeling 2008. Voor de realisatie van kunstwerken wordt uit deze bestemmingsreserve onttrokken. In 2022 is besloten tot de realisatie van een kunstwerk bij het Montessori IKC Parkrijk. In 2023 worden € 49.500 aan realisatiekosten verwacht. Dit betekent onttrekking van genoemd bedrag aan de bestemmingsreserve Realisatie kunst in de openbare ruimte.

Financiële gevolgen					
Product	Kunst en cultuur (5400)				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Subsidie schouwborg	-78				
Vaststelling subsidie schouwborg 2021-2022	125				
Instellen innovatiebudget Kunst en cultuur	-71				
Realisatie kunst in de openbare ruimte	-50				
Onttrekking bestemmingsreserve Realisatie kunst in de openbare ruimte	50				

Beleidsproduct Cultureel erfgoed 5410

Onderhoud bunkercomplex park Overvoorde

Het bunkercomplex in park Overvoorde is onderdeel van het gemeentelijke vastgoed. Met het oog op de waarde van het complex en het gebruik ervan, is onderhoud noodzakelijk. De kosten voor jaarlijks onderhoud zijn berekend voor de periode 2022-2031 op gemiddeld € 20.000 per jaar. Dit onderhoud bestaat onder andere uit reparaties, energiekosten en keuringen.

Restauratie bunkercomplex park Overvoorde

Het bunkercomplex in park Overvoorde is onderdeel van het gemeentelijke vastgoed. Met het oog op de waarde van het complex en het gebruik ervan, is restauratie en onderhoud noodzakelijk. De kosten voor de restauratie zijn € 500.000.

Financiële gevolgen		Cultureel erfgoed (5410)				
Product		Inc.	Struc.			
Bedragen * € 1.000						
+ = voordelig						
- = nadelig		2023	2024	2025	2026 2027	
Onderhoud bunkercomplex park Overvoorde		-20	-20	-20	-20 -20	
Restauratie bunkercomplex park Overvoorde		-500				

Beleidsproduct Kunst en cultuur (5400)

Onderhoud spelen

Vorig jaar heeft de raad via het speelbeleid ingestemd met een budgetverhoging van € 10.000 voor onderhoud spelen vanaf 2023. Dit budget is nog niet toegevoegd aan het budget onderhoud spelen van ORD.

Financiële gevolgen		Speeltuinwerk (5800)				
Product		Inc.	Struc.			
Bedragen * € 1.000						
+ = voordelig						
- = nadelig		2023	2024	2025	2026 2027	
Onderhoud spelen		-10	-10	-10	-10 -10	

PROGRAMMA SOCIAAL DOMEIN

Beleidsproduct *Inkomen 6100*

Lagere Rijksbijdrage BUIG

Het Rijk stelt een aantal keren per jaar de Rijksbijdrage bij voor de BUIG. Het voorlopige budget jaar T wordt bepaald in oktober van het jaar T-1. Op datzelfde moment wordt ook de definitieve Rijksbijdrage van jaar T bepaald. In mei/juni van jaar T wordt het nader voorlopig budget van jaar T bepaald. De begroting wordt hierop aangepast. Het voorlopige budget 2023 is het meest recent en bedraagt € 20.557.585. De begroting zal hierop worden aangepast. In de loop van het jaar wordt het budget nog bijgesteld met o.a. de loon en prijsontwikkelingen. Voor 2023 betekent dit een aanpassing n.a.v. de stijging van het minimumloon van 10%. Dit zit nog niet verwerkt in het voorlopige budget. Dit zal een positieve bijstelling opleveren. Een verdere aanpassing zal verder volgen bij de tweede halfjaarsrapportage.

BUIG uitgaven

Aangezien het minimumloon met 10% is gestegen heeft dit ook gevolgen voor de uitgaven van de bijstandsuitkeringen. De kosten hiervan stijgen ook. Op basis van de huidige gegevens van de eerste 3 maanden en een verwachte toename van 40 huishoudens worden de totale uitgaven PW geschat op € 22.784.000. Uitgaande van 10% toename van het Rijksbudget 2023 (€ 2.056.000) stellen we op dit moment de begroting op de uitgaven PW nog niet bij en doen we dat samen met de bijstelling van de rijksbijdrage.

Voor wat betreft de IOAW zijn de kosten t.o.v. de begroting structureel hoger. Dit heeft structureel negatief effect van € 286.000 Een verdere aanpassing zal verder volgen bij de tweede halfjaarsrapportage.

Aanpassing voorziening dubieuze debiteuren BUIG

Voor de Bijstand en IOAW/IOAZ is een voorziening gevormd voor dubieuze debiteuren. In de begroting is er uitgegaan van dat de omvang van de dubieuze debiteuren daalt en daardoor voorziene bedragen vrijvallen. Echter is sinds de start van corona en de hoge inflatie voor minima moeilijker geworden om schulden af te betalen, waardoor voor de Bijstand en de IOAW/IOAZ de omvang van de dubieuze debiteuren stijgt. Hierdoor vallen voorziene middelen niet vrij en moeten er juist middelen aan de voorziening worden toegevoegd. Per saldo heeft dit structureel een negatief effect van € 126.000.

De voorgestelde begrotingswijzigingen worden structureel verwerkt, maar worden jaarlijks bijgesteld op basis van de actuele inzichten.

<i>Financiële gevolgen</i>					
<i>Product</i>	<i>Inkomen (6100)</i>				
<i>Bedragen * € 1.000</i>	<i>Inc.</i>	<i>Struc.</i>			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Lagere Rijksbijdrage BUIG	-598	-598	-598	-598	-598
BUIG uitgaven	-286	-286	-286	-286	-286
Aanpassing voorziening dubieuze debiteuren	-126	-126	-126	-126	-126

Beleidsproduct *Arbeidsmarkt overig 6110*

De Binnenbaan

In de begroting is een structureel bedrag opgenomen voor de dienstverlening van de Binnenbaan. Naast de kosten voor dienstverlening is er ook de jaarlijkse bijdrage voor risico-opslag en exploitatiebijdrage. Deze kosten vinden de oorsprong in het onderhandelingsresultaat en worden jaarlijks in rekening gebracht. Deze kosten € 110.000 zijn niet structureel opgenomen in de begroting.

<i>Financiële gevolgen</i>					
<i>Product</i>	<i>Arbeidsmarkt overig (6110)</i>				
<i>Bedragen * € 1.000</i>	<i>Inc.</i>	<i>Struc.</i>			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
De Binnenbaan	-110	-110	-110	-110	-110

Beleidsproduct Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid 6140

Energietoeslag 2023

Het Rijk heeft besloten om huishoudens met een laag inkomen te ondersteunen bij het betalen van de energierekening. In 2022 is hierom onder andere de Wetswijziging eenmalig energietoeslag 2022 tot stand gekomen en kreeg deze doelgroep € 1.300 tegemoetkoming per huishouden. Ook in 2023 krijgt deze doelgroep een eenmalige energietoeslag.

Bij de decembercirculaire 2022 is een 1e tranche budget door het Rijk beschikbaar gesteld van € 1.600.508. Het college heeft besloten dit budget over te hevelen naar de begroting 2023 (RIB 23.035 Budgetoverheveling). Op basis van de realisatie in 2022 is de verwachting dat de bijdrage van het Rijk ook in 2023 niet voldoende zal zijn om alle kosten te dekken. In 2022 was er een tekort van € 130.000, als er niets verandert aan de doelgroep of het budget van het Rijk is de verwachting dat ook in 2023 een tekort zal zijn van minimaal € 130.000.

Er wordt op dit moment nog gewerkt aan het nieuwe wetsvoorstel. Bij de meicirculaire 2023 wordt de 2e tranche van het budget beschikbaar gesteld. Bij de 2e halfjaarrapportage 2023 is er meer informatie over het totale budget en het totaal aantal aanvragen. Op dat moment wordt de begroting indien nodig aangepast.

Actieplan armoede+

In de raadsvergadering van 21 maart 2023 is het Actieplan Armoedebestrijding+ vastgesteld. Het actieplan is een intensivering van het bestaande armoedebeleid en heeft als doel om inwoners met een laag inkomen extra ondersteuning te bieden in deze dure tijden. De kosten voor de uitvoering van dit plan bedragen voor 2023 € 250.000 en voor 2024 € 215.000. In totaal gaat het om een bedrag van € 465.000.

Programma vernieuwing financiële dienstverlening

Door het Rijk zijn middelen aan de gemeente beschikbaar gesteld voor schuldenaanpak. Deze middelen zijn nog niet volledig besteed in 2022 (€ 72.000). Het college heeft besloten dit budget over te hevelen naar de begroting 2023 (RIB 23.035 Budgetoverheveling) en het in te zetten voor het programma vernieuwing financiële dienstverlening.

Vroegsignalering

Het Rijk heeft bij de decembercirculaire 2022 een bedrag beschikbaar gesteld ter hoogte van € 112.000 voor de uitvoering van vroegsignalering. Dit is een wettelijke taak en deze middelen zijn bestemd voor de implementatie en uitvoering van vroegsignalering. De uitvoering hiervan is verwerkt in het programma vernieuwing financiële dienstverlening. Het college heeft besloten dit budget over te hevelen naar de begroting 2023 (RIB 23.035 Budgetoverheveling).

Innovatiefonds

Bij de tweede halfjaarrapportage 2022 heeft de raad ingestemd met de uitvoering van vijf initiatieven gefinancierd uit het Innovatiefonds. Vervolgens heeft de raad op 18 april 2023 ingestemd met het bestedingsvoorstel voor het resterend deel van het Innovatiefonds (Corsanummer 23.004791). Voor dit beleidsproduct gaat het om de volgende projecten:

- Jongeren perspectiefonds

Voor dit project worden er voorbereidingen getroffen. Het doel van het project is om jongeren met een wisselend of een te klein inkomen met schulden te ondersteunen op alle leefgebieden en een schuldenregeling te treffen, zodat zij weer toekomstperspectief hebben. Hiervoor zijn middelen nodig, in 2023 € 73.000 en in 2024 € 42.000. Deze zijn bedoeld als het realiseren van een groter bereik, het geven van een extra impuls aan het project en voor uitvoeringscapaciteit.

- Grip op bewind

De gemeente wil meer grip op bewind door sturing aan de voorkant en maakt hiervoor afspraken over in- (toeleiding via FSP) en uitstroom. Om zo te voorkomen dat inwoners onnodig (lang) onder bewind staan. Het aantal mensen onder beschermingsbewind stijgt. De kosten hiervan zijn € 35.000 in 2023 en € 20.000 voor 2024.

De kosten voor deze projecten worden onttrokken uit de bestemmingsreserve Innovatiefonds.

Financiële gevolgen		Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid (6140)				
Product						
Bedragen * € 1.000		Inc.	Struc.			
		2023	2024	2025	2026	2027
+ = voordelig						
- = nadelig						
Energietoeslag 2023		-1.731				
Actieplan armoede+		-250	-215			
Programma vernieuwing financiële dienstverlening		-72				
Vroegsignalering		-112				
Jongeren perspectiefonds		-73	-42	-	-	-
Dekking bestemmingsreserve Innovatiefonds		73	42	-	-	-
Grip op regie		-35	-20	-	-	-
Dekking bestemmingsreserve Innovatiefonds		35	20	-	-	-

Beleidsproduct Re-integratie- en participatievoorzieningen Participatiewet (6230)

Continuering herstel-corona pakket

In 2022 is de afrekening van de ESF subsidie over 2017-2020 ontvangen van € 296.000. Dit bedrag werd oorspronkelijk verwacht in 2023. De gemeente Rijswijk gaat hiervan in 2023 een bedrag van € 280.000 inzetten om een deel van de intensiveringen van het zogenaamde herstel-corona pakket te continueren. Het college heeft besloten dit budget over te hevelen naar de begroting 2023 (RIB 23.035 Budgetoverheveling).

Financiële gevolgen		Re-integratie- en participatievoorzieningen Participatiewet (6230)				
Product						
Bedragen * € 1.000		Inc.	Struc.			
		2023	2024	2025	2026	2027
+ = voordelig						
- = nadelig						
Continuering herstel-corona pakket		-280				

Beleidsproduct Maatwerkvoorzieningen materieel Wmo (6610)

Regiotaxi

Voor 2023 worden de Rijswijkse lasten voor de Regiotaxi geschat op € 598.000 (excl. indexatie, financiële consequenties daarvan worden in de tweede halfjaarrapportage meegenomen). Voor 2022 zijn de kosten € 514.000. Dit is een verschil van bijna € 84.000. De stijging van de lasten heeft te maken met de volgende onderdelen:

- Afname van de BDU (Brede Doeluitkering) bijdrage met € 48.000
- Gecalculerde stijging vervoersvolume 5% € 35.434

De geschatte kosten zijn € 26.000 hoger dan in de huidige begroting beschikbaar is.

Financiële gevolgen		Maatwerkvoorzieningen materieel Wmo (6610)				
Beleidsproduct						
Bedragen * € 1.000		Inc.	Struc.			
		2023	2024	2025	2026	2027
+ = voordelig						
- = nadelig						
Regiotaxi		-26	-26	-26	-26	-26

Beleidsproduct Maatwerkvoorzieningen immaterieel Wmo 6620

Innovatiefonds

Onder beleidsproduct Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid is al opgenomen dat de raad bij de tweede halfjaarrapportage 2022 heeft ingestemd met de uitvoering van vijf initiatieven. Een van die initiatieven is het Uitvoering Woonzorgvisie.

- **Uitvoering Woonzorgvisie**

Voor de uitvoering van de Woonzorgvisie is in 2022 het bureau Stijlvol Ouder gestart als kwartiermaker Wonen met een plus voor de vrije sector. Dit jaar gaan we een doorstroommakelaars aanstellen voor het doorstroomteam. Voor een goede uitvoering woonzorgvisie is daarnaast ruimte nodig voor communicatie en marketing, onder andere om de doorstroommakelaars bij de doelgroep bekend te maken. Daarom wordt voor 2023 aanvullend € 45.000 aangevraagd en voor 2024 € 25.000.

Ook de lasten voor Uitvoering Woonzorgvisie worden onttrokken uit de Bestemmingsreserve Innovatiefonds.

Beschermd Wonen

Met ingang van 2024 is de gemeente zelf verantwoordelijk voor nieuwe cliënten die een aanvraag doen voor Beschermd Wonen. Bestaande cliënten blijven onder de verantwoordelijkheid van centrumgemeente Den Haag vallen. Voor 2023 zijn er waarschijnlijk uitvoeringskosten voor de overgang, welke vooralsnog uit de huidige Wmo- budgetten gedekt kunnen worden. Indien blijkt dat er extra dekking nodig is, wordt dat in de tweede halfjaarrapportage 2023 meegenomen.

Per 2024 krijgt de gemeente budget vanuit het Rijk. Dit zal een geleidelijk groeipad zijn van 10 jaar. Op dit moment is het financiële effect van deze decentralisatie onduidelijk. Bij het opstellen van de begroting 2024 en verder is er meer informatie beschikbaar.

Financiële gevolgen Product	Maatwerkvoorzieningen immaterieel Wmo (6620)				
	Inc.	Struc.			
Bedragen * € 1.000					
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Uitvoering Woonzorgvisie	-45	-25			
Dekking bestemmingsreserve Innovatiefonds	45	25			

Beleidsproduct Algemene voorzieningen Wmo en jeugd 6700

Gemeentelijke bijdrage Brede regeling combinatiefunctie

Op 8 februari 2023 is de brede Specifieke Uitkering (SPUK) gepubliceerd ten behoeve van het bevorderen van gezondheid, sport- en beweegstimulering, cultuurparticipatie en het versterken van de sociale basis door gemeenten in de periode 2023-2026.

De brede SPUK1 is een specifieke uitkering voor 2023-2026 voor gemeenten die verstrekt wordt voor activiteiten in het kader van de ambities en doelen zoals gesteld in het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het hoofdlijnen Sportakkoord II. De SPUK richt zich vooral op drie thema's:

1. Sport, Bewegen en Cultuur;
2. Gezondheid en Sociale Basis;
3. Ondersteunende Middelen (Versterking kennis- en adviesfunctie GGD en Coördinatiekosten regionale aanpak en preventie).

De gemeente heeft de aanvraag voor 2023 ingediend en werkt toe naar een integraal plan van aanpak voor de periode 2024-2026, dat voor 1 oktober 2023 moet worden ingediend.

Voor 2023 bedraagt de 40% bijdrage van het Rijk voor de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) € 278.445. Een voorwaarde van het Rijk is om als gemeente 60% bij te dragen, te weten € 290.985. Om aan deze verplichting van 60% te kunnen voldoen is per saldo een verhoging noodzakelijk van € 12.540.

Leegstand Ottoburg

Vanwege het vertrek van een huurder uit de Ottoburg is er een periode van leegstand. De lagere baten bedragen hiermee € 30.000.

Leegstand Cor Ruysstraat

Vanwege de verhuizing van Trias naar het huis van de stad, is de locatie aan de Cor Ruysstraat 2 leeg komen te staan. Dit betekent dat de lagere baten uit huurinkomsten € 73.000 bedragen. Omdat de toekomstplannen voor deze locatie nog onzeker zijn, wordt dit nu structureel afgeraamd.

Financiële gevolgen					
Product	Algemene voorzieningen Wmo en jeugd (6700)				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Gemeentelijke bijdrage Brede regeling combinatiefunctie	-291				
Dekking SPUK Brede regeling combinatiefunctie	278				
Leegstand Ottoburg	-30				
Leegstand Cor Ruysstraat	-73	-73	-73	-73	-73

Beleidsproduct Individuele voorzieningen natura jeugd 6820 en Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd 6830

Jeugd algemeen

Landelijk wordt gewerkt aan omvorming van Jeugdhulp Plus. De verwachting is dat er hierdoor meer budget nodig is om het zorgaanbod van deze cruciale zorg duurzaam te borgen in het regionale zorglandschap. De definitieve financiële consequenties zijn momenteel nog niet bekend en volgen later dit jaar uit de continuïteitsplannen van de Jeugdhulp Plus instellingen. Op basis van nu bekende informatie en onzekerheden leidt dit tot frictiekosten van in ieder geval € 300.000 in 2023.. In de tweede halfjaarrapportage is er meer duidelijkheid over de definitieve financiële impact van de continuïteitsplannen. Indien nodig wordt dan een begrotingswijziging voorgesteld voor het benodigd budget.

Jeugdconsulenten

Voor de kwaliteit van de uitvoering van de Jeugdwet investeren de gemeente in 2 trainees als Jeugdconsulent. In de jeugdhulp zit veel dynamiek door de maatschappelijke ontwikkelingen, krappe arbeidsmarkt en de landelijke hervormingsagenda. Om hierop goed toegerust te zijn heeft de gemeente deze Jeugdconsulenten hard nodig.

Lagere kosten Jeugdhulp

In 2022 waren de lasten voor Jeugdhulp lager dan dat hiervoor begroot was, de begroting 2023 wordt daarom neerwaarts bijgesteld met € 1 miljoen. Indien later uit het actualiseren van de prognose een ander beeld komt, wordt dat bij de tweede halfjaarsrapportage bijgesteld.

Financiële gevolgen					
Product	Individuele voorzieningen natura jeugd (6820) en Veiligheid, jeugd-reclassering en opvang jeugd (6830)				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Jeugdconsulenten	-165	-165	-165	-165	-165
Lagere kosten Jeugdhulp	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000

Beleidsproduct Volksgezondheid 7100

Jeugdgezondheidszorg

De subsidie aanvraag 2023 is eind 2022 door Stichting JGZ ingediend. De kosten voor de jeugdgezondheidszorg nemen in 2023 toe met € 95.000. Deze lastenstijging komt door het toenemend volume van 504 extra kinderen en heeft te maken met de bevolkingsgroei in de gemeente Rijswijk. (In 2022

is uitgegaan van 11.383 kinderen, in 2023 van 11.887 kinderen). Daarnaast gaat de subsidie van de JGZ ook elk jaar omhoog door de inflatie van o.a. hogere personeelskosten en huisvestingskosten.

Financiële gevolgen					
Product	Volksgezondheid (7100)				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Jeugdgezondheidszorg	-95	-95	-95	-95	-95

Beleidsproduct Algemene dekkingsmiddelen 9500

Kinderopvangtoeslagaffaire

Op dit moment voert de gemeente de ondersteuning uit voor gedupeerden van de kinderopvang toeslag affaire. De gemeente ondersteunt de gedupeerde met het maken van een nieuwe start.

Gezien de complexiteit van het herstel en de tijd die dit nog in beslag gaat nemen bij de Belastingdienst is de ondersteuning die de gemeente biedt ook noodzakelijk voor het gehele jaar 2023. Daarbij krijgt de gemeente in 2023 twee nieuwe doelgroepen binnen de kinderopvangtoeslag affaire, namelijk de groep ex-partners en de (ondertussen volwassen) kinderen die gedupeerd zijn. De kosten hiervoor zijn in 2023 € 90.000. De kosten worden via de SPUK regeling gedeclareerd bij het Rijk.

Financiële gevolgen					
Product	Algemene dekkingsmiddelen (9500)				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Kinderopvangtoeslagenaffaire	-90				
Dekking Specifieke Uitkering	90				

Beleidsproduct Sociaal domein 9607

Formatie-uitbreiding Sociaal domein

Het Sociaal domein is afgelopen jaren met veel nieuwe en groeiende opgaven vanuit het Rijk, vanuit de maatschappij of vanuit de organisatie gemoeid. Voorbeelden zijn de nieuwe wet inburgering, de grote wordende opgaven op armoede- en schuldenproblematiek, beschermd wonen en de groei van Rijswijk in het algemeen. Deze uitdagingen doen een beroep op de gemeentelijke beleids- en uitvoeringskracht. Om de groeiende opgaven goed uit te voeren is het noodzakelijk de huidige formatie op onderdelen uit te breiden. Met deze uitbreiding is zowel op het beleid, uitvoering en bedrijfsvoering genoeg capaciteit om de huidige opgaven het hoofd te bieden.

Financiële gevolgen					
Beleidsproduct	Sociaal Domein (9607)				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Formatie-uitbreiding Sociaal domein	-304	-586	-581	-581	-581

PROGRAMMA WONEN EN LEVEN

Beleidsproduct Openbaar groen en openluchtrecreatie 5600

Opruimen van drugsafval/lachgaspatronen

Door een verbod op het gebruik van lachgas, is het statiegeld op de drukhouders sinds begin dit jaar vervallen. Hierdoor worden steeds meer drukhouders gedumpt in de openbare ruimte. Bij het verwijderen moet de gemeente voldoen aan de richtlijnen voor vervoer en opslag van lachgas. Over het hele jaar 2022 is er circa € 5.000 uitgegeven aan het opruimen van drukhouders. In de begroting is voor het opruimen van dit soort drugsafval nog geen budget opgenomen. In het eerste kwartaal 2023 bedragen de kosten al ongeveer € 7.000, voor heel 2023 wordt dat waarschijnlijk een kostenpost van € 30.000.

Onderhoud openbare toilet Wilhelminapark

Voor de plaatsing en het onderhoud van een openbare toilet in het Wilhelminapark gedurende de zomermaanden is het voorstel om € 9.000 budget over te hevelen van team Handhaving (zie Beleidsproduct Openbare orde en veiligheid 1100) naar team ORD.

Grenscorrectie Cromvliet jaarlijks onderhoud beplanting en incidentele vervanging straatmeubilair naar huisstijl/materialen Rijswijk

Per 1-1-2023 is de grenscorrectie aan de Cromvlietkade, Geestbrugkade en een deel van de Nassaukade in werking getreden. Zoals bij de besluitvorming in de raadsvergadering van 20 oktober 2022 is aangegeven, is er sprake van incidentele en structurele kosten voor het onderhoud en beheer van het overgedragen gebied. Op dit beleidsproduct wordt €20.000 structureel bijgeraamd voor jaarlijks onderhoud beplanting, € 10.000 structureel voor onderhoud straatmeubilair en € 15.000 incidenteel voor vervanging straatmeubilair naar huisstijl/materialen Rijswijk (kolkdeksels, bebording, etc.).

Watergeefrondes nieuwe bomen

In het plantseizoen 2022/2023 zijn 750 nieuwe bomen aangeplant. Deze bomen dienen ter vervanging van dode, zieke of onveilige bomen, om zo de groene uitstraling van de stad en boomstructuren in stand te houden. In verband met aanhoudende droge zomers moeten waarschijnlijk jaarlijks circa 18 watergeefrondes worden gegeven, vergelijkbaar met 2022. De kosten hiervan zijn niet opgenomen in het huidige Groenbeheerplan 2020-2023 Basis op orde en bedragen € 360.000. Dit onderdeel wordt later ook opgenomen in het nieuwe Groenbeheerplan.

Veiligheidsmaatregelen bos- en parkgebieden

Naar aanleiding van de stormen vorig jaar is een veiligheidsinspectie in de park- en bosgebieden uitgevoerd om in beeld te brengen welke maatregelen nodig waren om te voldoen aan de zorgplicht en de openbare ruimte veilig te stellen. Deze maatregelen zijn inmiddels uitgevoerd, deels in 2023. Hiervoor is in 2022 een bedrag van € 150.000 extra begroot, maar dit is niet toereikend gebleken door de slechte staat van de bomen. Voor de uitvoer is daarom het reguliere onderhoudsbudget aangesproken met een extra bedrag van € 190.000.

Verder zijn de financiële middelen die hiervoor in de eerste halfjaarrapportage 2022 (€ 150.000 structureel, en nieuwe ontwikkeling 2023, € 100.000) waren aangevraagd in 2023 niet toegevoegd aan het budget bomenonderhoud. Daarom is er totaal € 440.000 extra incidenteel budget nodig.

Veiligheidsmaatregelen straatbomen

Ter voorbereiding van het aanbesteden van 5 bestekken voor het boomonderhoud en het opstellen van een nieuw groenbeheerplan is een nulmeting van de straatbomen uitgevoerd. Alle straatbomen zijn hierbij nagelopen. Naast het inventariseren van o.a. wortelopdruk in verharding is tevens zichtbaar geworden dat snoeimaatregelen nodig zijn bij 25% van deze bomen. De snoeimaatregelen moeten worden uitgevoerd om aan de zorgplicht te voldoen (uitvoering binnen 6 maanden), om de bomen veilig te stellen en vervolgens duurzaam te behouden. De kosten voor deze snoeironde worden ingeschat op ca. € 700.000, waarvan € 215.000 in 2023 en € 485.000 in 2024. Het reguliere budget is hiervoor niet toereikend. Door de bestaande achterstand zijn de snoeikosten per boom significant hoger dan wanneer er geen sprake is van een achterstand. Dit is de laatste gefaseerde inhaalslag, omdat de bomen hierna in een reguliere snoeicyclus worden opgenomen en de budgetten hiervoor worden opgenomen in het nieuwe Groenbeheerplan 2024-2028.

Verkeersmaatregelen bij uitvoer straatbomen

Het is verplicht tijdens de voorgenoemde werkzaamheden verkeersmaatregelen te treffen. De kosten hiervoor bedragen waarschijnlijk € 150.000, waarvan €50.000 in 2023 en € 100.000 in 2024.

Ziekte en plaagbestrijding bomen

Zoals aangegeven in de risicoparagraaf van het Groenbeheerplan 2020-2023 Basis op orde, neemt door de klimaatverandering de overlast door ziekten en plagen in frequentie en diversiteit toe. Dit leidt o.a. tot meer sterfte en vervanging van bomen. Sinds 2021 is de bestrijding geïntensiveerd en hebben we de voorkomende ziekten en plagen zichtbaar beter kunnen bestrijden.

In 2022 heeft de bestrijding van de iepziekte, de eikenprocessierups en de reuzenberenklauw wederom tot grote uitgaven geleid. Daarnaast is ook de invasieve exoot Japanse duizendknoop bestreden. Hiermee voldoet de gemeente aan de zorgplicht voor een veilig openbaar groen. Deze kosten zijn onvermijdelijk en voor de komende jaren kunnen de kosten voor bestrijding ziekten en plagen nog verder oplopen.

De bestrijding zal in 2023 naar verwachting circa € 600.000 bedragen (bedrag aangehouden van 2022).

Beheer en onderhoud beplanting Haagweg

Het beheer en onderhoud aan de Haagweg is altijd een kostbare aangelegenheid door de verkeersmaatregelen, het 's nachts werken en het spanningsloos stellen van de tramleiding. Toen de Hoornbrug was afgesloten kon de gemeente hier eenvoudig en overdag plant- en grondwerkzaamheden uitvoeren. De kosten hiervan bedroegen € 70.000, waarvoor geen budget beschikbaar is. Daarnaast is nazorg (watergeven) voor de haag nodig. De kosten hiervan bedragen € 20.000 op jaarbasis. Deze kosten stonden nog niet gepland in het Groenbeheerplan 2020-2023 Basis op orde.

Bewatering groenrenovaties

Voor een aantal groenrenovaties is het noodzakelijk om water te geven, waarschijnlijk 18 rondes in het voorjaar en de zomer. Het gaat om nieuw aangebrachte beplanting aan o.m. de Strijplaan, Haagweg, Treubstraat en Park Hofrust en dit kost € 20.000.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Openbaar groen en openluchtrecreatie (5600)</i>				
	<i>Inc.</i>	<i>Struc.</i>			
<i>Bedragen * € 1.000</i>					
+ = voordelig					
- = nadelig					
	2023	2024	2025	2026	2027
Opruimen van drugsafval/lachgaspatronen	-30	-30	-30	-30	-30
Onderhoud openbare toilet Wilhelminapark	-9				
Grenscorrectie Cromvliet jaarlijks onderhoud beplanting	-20	-20	-20	-20	-20
Grenscorrectie Cromvliet vervanging straatmeubilair naar huisstijl/materialen Rijswijk	-25	-10	-10	-10	-10
Watergeefrondes nieuwe bomen	-360				
Veiligheidsmaatregelen bos- en parkgebieden	-440				
Veiligheidsmaatregelen straatbomen	-215	-485			
Verkeersmaatregelen bij uitvoer straatbomen	-50	-100			
Ziekte en plaagbestrijding bomen	-200	-200	-200	-200	-200
Beheer en onderhoud beplanting Haagweg	-90	-20	-20	-20	-20
Bewatering groenrenovaties	-20	-20	-20	-20	-20

Beleidsproduct Afvalverwijdering en - verwerking (7210)

Correctie impuls afvalscheiding

Abusievelijk is eerder opgenomen dat deze kosten structureel zijn. Dit is niet het geval, dit betrof eenmalige kosten voor de aanpak impuls afvalscheiding. Dit budget kan daarom naar beneden worden bijgesteld.

Financiële gevolgen		Afvalverwijdering en - verwerking (7210)				
Beleidsproduct						
Bedragen * € 1.000		Inc.	Struc.			
		2023	2024	2025	2026	2027
+ = voordelig						
- = nadelig						
Correctie impuls afvalscheiding		90	90	90	90	90

Beleidsproduct Milieubeheer (7230)

Energietransitie

Eerder hebben gemeenten en provincies zich gecommitteerd aan het Klimaatakkoord en de daarin genoemde doelstelling van 49%. Uit het Klimaatakkoord vloeit een aantal taken voort voor de decentrale overheden. Hiervoor heeft het kabinet middels een tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) uitvoeringsmiddelen beschikbaar gesteld met als doel om gemeenten en provincies de ruimte te geven om een organisatie op te bouwen gericht op het uitvoeren van de klimaat- en energietaken (eigen medewerkers, externe inhuur en onderzoek). Voor Rijswijk is dit € 1,05 miljoen voor 2023 en hetzelfde bedrag voor 2024 en 2025. Deze uitkering is in april aangevraagd en inmiddels voor 2023 ontvangen. Binnen de ambtelijke organisatie is een kwartiermaker aangesteld om een voorstel voor de besteding van deze middelen te doen. De begrotingswijziging wordt daarom pas in de tweede halfjaarrapportage aan de raad aangeboden. De besteding van de middelen zal verantwoord worden in de reguliere financiële cyclus.

Voor de jaren 2026 tot en met 2030 zijn ook uitvoeringsmiddelen beschikbaar. Onderhavige regeling kan vanwege juridische redenen niet worden gebruikt om die middelen uit te keren. Er zal daarom een andere regeling worden opgesteld om de middelen voor de jaren 2026 tot en met 2030 uit te keren. Rijk, provincies en gemeenten gaan met elkaar in overleg hoe gemeenten en provincies zoveel mogelijk langjarige zekerheid kan worden gegeven.

Actualisatie groenbeleid / groenstructuur

Volgens het coalitieakkoord en het collegewerkprogramma is het van groot belang om het groene karakter van Rijswijk in balans te houden met de verstedelijkingsopgave. Daarbij gaat het zowel om kwantiteit als kwaliteit en met oog voor natuurwaarden/biodiversiteit. Dat maakt actualiseren en aanvullen van het Rijswijkse groenbeleid noodzakelijk. Dit is tevens een belangrijke bouwsteen voor de nieuwe Omgevingsvisie.

Het actualisatieproces van de groenstructuren (bomen, natuur, recreatie en de natuurinclusieve stad) inclusief uitwerking en digitaal kaartmateriaal is gestart. Echter is de beschikbare capaciteit voor de voortgang een sterk beperkende factor. De urgentie om synchroon te kunnen blijven lopen met de planning van de Rijswijkse Omgevingsvisie is hoog. Daarom is inzet van extra menskracht / externe expertise met de juiste vakkennis op korte termijn noodzakelijk.

Voor 2023 (doorloop in 2024) is hiervoor eenmalig een budget nodig van € 50.000.

Financiële gevolgen		Milieubeheer (7230)				
Product						
Bedragen * € 1.000		Inc.	Struc.			
		2023	2024	2025	2026	2027
+ = voordelig						
- = nadelig						
Actualisatie groenbeleid / groenstructuur		-50				

Beleidsproduct Ruimtelijke ordening (8100)

Aansturen en positioneren van de gebiedsontwikkelingen

In verband met de aantallen en de complexiteit van de binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen is het verstandig dat er een dedicated aansturing komt. Alle binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen worden in één team ondergebracht. De kosten voor de bezetting van dit team worden grotendeels gedekt door kostenverhaal en de ontvangen subsidies. Echter, een aantal functies worden financieel niet gedekt. Dit betreft de kosten van teammanager, extra formatie uren business controller en de inzet van een flexibele schil.

Deze lasten (€ 403.497 in 2023 en € 353.252 vanaf 2024) van de binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen worden nu verwerkt in het financieel beeld.

Uitvoering Projectplan WWC Strijp

In november 2020 heeft het college het projectplan voor de overdracht van de woonwagenlocatie De Strijp aan Rijswijk Wonen vastgesteld. Kern van het projectplan is dat de gemeente als huidige eigenaar de locatie zal herstructureren en de nieuwe standplaatsen 'bouwrijp' overdraagt aan Rijswijk Wonen, dat op haar beurt als toekomstige eigenaar de investering in de benodigde nieuwe woonwagens zal doen.

Het projectplan is na vaststelling voorsnog niet tot uitvoering gekomen. Er zijn inmiddels diverse omstandigheden die maken dat de gemeente en Rijswijk Wonen niet langer kunnen wachten met de renovatie van de locatie en het vervangen van de woonwagens. Hiervoor moet het projectplan geactualiseerd en aangevuld worden, moet het benodigde budget opgehaald worden en moeten diverse voorbereidende werkzaamheden in gang gezet worden. Met Rijswijk Wonen is afgesproken om in gezamenlijkheid en onder co-financiering een in woonwagens gespecialiseerde projectleider aan te trekken die op korte termijn met deze werkzaamheden kan starten. Ook de eventuele benodigde (milieukundige) onderzoeken zullen in gang worden gezet.

Voor 2023 (doorloop in 2024) bedragen de benodigde proces- en organisatiekosten ter voorbereiding van de herstructurering van De Strijp incidenteel € 80.000.

Formatie-uitbreiding beleidsveld Wonen

Het beleidsveld Wonen bestond tot voor kort uit 1,78 fte. Met de groei van de stad (veelheid aan vragen van bewoners), de doelstellingen die in het coalitieakkoord en collegewerkprogramma zijn geformuleerd en de toenemende afstemming en huisvestingsregulering op regio- en rijksniveau, is de werkdruk op dit taakveld het afgelopen jaar enorm opgelopen. Met twee beleidsmedewerkers, waarvan momenteel één extern wordt ingehuurd, was de bezetting dun en kwetsbaar.

Buiten alle reguliere werkzaamheden geeft het coalitieakkoord aan dat we vol in gaan zetten op het taakveld Wonen. Om alle taken op het gebied van Wonen goed op te kunnen pakken en met oog op de 'schaalsprong' die de organisatie moet maken om in de pas te lopen met de ontwikkeling die Rijswijk als stad doormaakt, is het taakveld Wonen structureel uitgebreid met 1 fte Medewerker Ontwikkeling II.

De lasten hiervoor bedragen € 97.920 structureel vanaf 2023.

Winstneming Eikelenburgh

Bij Eikelenburgh worden extra inkomsten verwacht omdat de in het verleden geplande sociale woningbouw wordt omgezet naar 24 woningen onder de NHG grens en 12 duurdere woningen. Ook is er nog een extra opbrengst voor de gemeente mogelijk omdat de gemeente voor de helft mee deelt in de extra opbrengst die AM realiseert ten opzichte van de oorspronkelijke geraamde verkoopprijs waarop de berekeningen zijn gemaakt. Dit bedrag wordt bepaald na verkoop van alle woningen. Een winstneming van € 2 miljoen is daarmee te verantwoorden.

Financiële gevolgen					
Product	Ruimtelijke ordening (8100)				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Aansturen en positioneren van de gebiedsontwikkelingen	-403	-353	-353	-353	-353
Uitvoering Projectplan WWC Strijp	-80				
Formatie-uitbreiding beleidsveld Wonen	-98	-98	-98	-98	-98
Winstneming Eikelenburgh	2.000				

Beleidsproduct Volkshuisvesting (8220)

Basis bouwvergunningaanvragen excl. BTW

Sinds 14 juli 2021 bepaalt de legesverordening dat aanslagen voor bouwvergunningaanvragen moeten worden gebaseerd op de bouwkosten excl. BTW, maar de gemeente heeft de legesaanslagen nog op basis van bouwkosten incl. BTW berekend.

Over deze ontwikkeling wordt separaat gerapporteerd.

Uitstel implementatie Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging

De invoering van zowel Omgevingswet als Wkb is uitgesteld naar 1 januari 2024 (was 1 januari 2023). De gevolgen daarvan zullen worden opgenomen in de kadernota. Het heeft in ieder geval gevolgen voor het werkproces en de bezetting (met name inhuur). Van oude systemen is reeds afscheid genomen.

De ruimte die dat biedt wordt wel benut. Op dit moment wordt al met nieuwe software gewerkt en lopen er proeven met de intake- en omgevingstafels en is een project gedraaid conform de toekomstige Wkb.

Ten behoeve van de implementatie van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging (Wkb) is voor 2023 een inhuurbudget van € 180.000 beschikbaar. Deze is gedekt uit de leges. Op een kwart van het jaar is inmiddels 36% van dat budget gebruikt als gevolg van marktschaarste en prijsverhogingen. Voorzien wordt dat een additionele € 60.000 nodig zal zijn in 2023 voor de inhuur van derden.

Hotelregeling COA

De kosten voor de opvang van statushouders onder de Hotel- en Accommodatieregeling (HAR) van het COA vallen naar verwachting € 500.000 hoger uit dan het bedrag dat Rijswijk hiervoor heeft ontvangen. Dit wordt voor het grootste deel veroorzaakt doordat bijna alle statushouders vanwege een juridische procedure over de flexwoningen een maand langer in het hotel verbleven dan was voorzien. Hierdoor zijn extra kosten gemaakt voor de hotelopvang, beveiliging en sociale ondersteuning. Ook heeft de juridische procedure geleid tot kosten voor de (verplichte) procesvertegenwoordiging bij de rechtbank. Het COA heeft nog een aanvraag in behandeling voor extra kosten die Rijswijk heeft gemaakt vanwege nareizende gezinsleden die werden opgevangen. Als deze aanvraag (gedeeltelijk) wordt toegekend, kan het ontstane tekort op de HAR lager uitvallen.

Woonproject "Our House" en dekking bestemmingreserve Woonfonds

Op 18 april (RV 23-026, Corsanummer 23.017714, 18 april 2023) heeft de gemeenteraad besloten in te stemmen met het aangaan door burgemeester en wethouders van een overeenkomst met de Woningbouwcorporatie Rijswijk Wonen, inzake het onder voorwaarden leveren van een financiële bijdrage in de onrendabele top van maximaal € 185.000 aan de realisatie van het bijzonder woonproject Our House. Deze kosten worden gedekt uit de bestemmingsreserve Woonfonds.

<i>Financiële gevolgen</i>					
<i>Product</i>	<i>Volkshuisvesting (8220)</i>				
<i>Bedragen * € 1.000</i>	<i>Inc.</i>	<i>Struc.</i>			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Basis bouwvergunningaanvragen excl. BTW	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Uitstel implementatie Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging	-60				
Hotelregeling COA	-500				
Woonproject "Our House"	-185				
Dekking bestemmingreserve Woonfonds	185				

Beleidsproduct Grondexploitatie RijswijkBuiten 8320

Herinrichting fietscrossparcours locatie Oude Zwethpad

Door verplaatsing van BMX valt op korte termijn het terrein Oude Zwethpad vrij. Vanuit het Toekomstbeeld Vlietzone en de uitgangspunten van de Zwethzone zal een ontwerp moeten worden gemaakt waarin rustige recreatie, landschap, natuur, natuurbeleving en water centraal staan. Daarnaast aan te sluiten bij bestaande behoeftes vanuit bewoners van Rijswijk zoals die van Rijswijkse jongeren. Om hiervoor een projectplan, ontwerp incl. tijdelijke inrichting op te stellen, is er € 20.000 budget nodig in 2023. De kosten voor de uitvoering zullen in de begroting van 2024 opgevoerd worden.

<i>Financiële gevolgen</i>					
<i>Product</i>	<i>Grondexploitatie RijswijkBuiten (8320)</i>				
<i>Bedragen * € 1.000</i>	<i>Inc.</i>	<i>Struc.</i>			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Herinrichting fietscrossparcours locatie Oude Zwethpad	-20				

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Beleidsproduct Algemene dekkingsmiddelen 9500

Correctie septembercirculaire 2022

In het rekenmodel bij de septembercirculaire 2022 heeft het ministerie van BZK gerekend met een stijging van de OZB waarde woningen (eigenaren) van 2022 op 2023 van ca 30%. Door een fout in een formule bij BZK is deze stijging een factor twee te hoog geraamd. De te hoge raming heeft gevolgen voor de hoogte van de uitkeringsfactor en een aantal maatstaven. In de septembercirculaire was de uitkeringsfactor 8 punten te hoog vastgesteld. Hierdoor moet de uitkering die gemeente ontvangt structureel voor ongeveer € 0,7 miljoen naar beneden worden gecorrigeerd.

Dividend BNG Bank

De nettowinst van BNG Bank over 2022 bedraagt € 300 miljoen (2021: € 236 miljoen). De aandeelhouders hebben tijdens de Algemene Vergadering op 20 april 2023 ingestemd met het voorstel om 50% (2021: 60%) van de beschikbare winst na belasting en na aftrek van de compensatie voor de verschaffers van hybride kapitaal uit te keren. Dit komt neer op een dividendbedrag van € 139 miljoen (2021: € 127 miljoen). Het dividend bedraagt € 2,50 per aandeel (2021: € 2,28). Met ingang van 2023 wordt voor Rijswijk rekening gehouden met een structureel hoger dividend van circa € 37.350.

Oplevering Huis van de stad

Fase 1 Huis van de stad is opgeleverd. Tot en met de verhuizing van de ambtelijke organisatie zijn er dubbele exploitatielasten. Voor de schoonmaak van het gebouw is de verwachting ca. € 65.000 en voor de beveiliging van het gebouw is de verwachting ca. € 95.000.

Verder zijn er nog meerdere kosten die verbonden zijn met de oplevering van Huis van de stad:

- Opleveren Hoogvoorde en verhuizing € 50.000
- Friciekosten Trias € 85.000
- Friciekosten Bibliotheek € 589.050
- Afschrijvingslasten oude stadhuis € 90.540
- Divers € 121.000

De totale kosten á € 1.095.590 worden gedekt uit de reserve frictiekosten Huis van de stad.

Afhandelen gestegen aantal WOZ bezwaren

De kosten voor de uitvoering van de wet WOZ zijn erg afhankelijk van het aantal ingediende bezwaarschriften tegen de WOZ beschikking. Het groeiend aantal woningen zorgt voor extra Woz-aanslagen, bezwaar en beroep en voor meer juridisch werk dat binnen de formatie kan worden verricht. Verder raakt het massaal inzetten van de zogeheten NoCureNoPay bureaus door burgers ook de gemeente Rijswijk. Dit geldt overigens ook voor de kostendekkendheid van verordeningen die wordt betwist en juridische boordeling vergt.

Het aantal WOZ bezwaren in 2023 is met 55% toegenomen tot 1.150 stuks. Deze forse toename zal resulteren in een stijging van de uitvoeringskosten met € 150.000.

Verder is er een openstaande vacature binnen het subteam WOZ, deze vacature is voor een half jaar ingevuld met inhuur. Dit zal resulteren in een toename van de uitvoeringskosten met € 55.000.

Woo-verzoeken

De behandeling van Woo (voorheen: Wob) verzoeken is sinds december 2022 uitbesteed. De coördinatie ervan verzorgt Juridische Zaken (JZ). Voorheen werden Wob-verzoeken per toerbeurt onder de juridisch specialisten van JZ verdeeld. De daarmee gemoeide inzet was deels een vorm van verspilling van hun talent (bijv. het anonimiseren van teksten) en zorgde voor een ongewenste piekbelasting. De stapeling van taken en verantwoordelijkheden op gemeentelijk niveau (o.a. vanwege decentralisaties en maatschappelijke opgaven) zorgen voor toename van het werkaanbod bij JZ. In een overspannen arbeidsmarkt, met extra moeilijk vervulbare juridische vacatures, is met deze uitbesteding formatief ruimte en flexibiliteit gecreëerd.

<i>Financiële gevolgen</i>					
<i>Product</i>	<i>Algemene dekkingsmiddelen (9500)</i>				
<i>Bedragen * € 1.000</i>	<i>Inc.</i>	<i>Struc.</i>			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Correctie septembercirculaire 2022	-726	-714	-722	-733	-733
Dividend BNG Bank	37	37	37	37	37
Oplevering Huis van de stad	-1.096				
Onttrekking reserve frictiekosten Huis van de stad	1.096				
Afhandelen gestegen aantal WOZ bezwaren	-205				

Personeelsbegroting

Diverse verschuivingen in de ambtelijke organisatie hebben geleid tot wijzigingen in de programma's. Deze wijzigingen zijn budgettair neutraal.

PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

Beleidsproduct Diversen

Salarisstijging

In april 2023 is de Cao Gemeenten 2023 definitief geworden. De Cao wijzigingen hebben structurele financiële gevolgen voor de begroting. Voor de salarisstijging van ongeveer € 3,1 miljoen kan mogelijk dekking komen uit de meicirculaire.

Inhuur team Vergunningen

Het vinden van goede arbeidskrachten binnen de huidige marktschaarste maakt dat van inhuur gebruik gemaakt moet worden. Deze was niet gebudgetteerd. De raming voor 2023 is € 50.000.

Groei aantal gebruikers/licenties softwarekosten

De kosten over het gehele applicatielandschap zijn toegenomen door de groei van het aantal licenties en aanvullende onderhoudskosten in verband met de toename van het aantal verbindingen (technische koppelingen). Het verzoek is om het software budget structureel te verhogen met € 30.000.

ICT Beheer Delft

In de raadsvergadering van 29 november 2022 is de zienswijze op de begrotingswijziging 2023 van de GRB Delft-Rijswijk vastgesteld. De financiële consequentie hiervan is dat het budget met € 500.000 structureel wordt verhoogd.

Digitaliseringsagenda

In de begroting 2023 zijn de speerpunten voor de komende jaren rond de digitalisering van de gemeente Rijswijk benoemd. Dit betreft continuïteit van de informatievoorziening, efficiëntie van de bedrijfsprocessen, voldoen aan wettelijke verplichtingen en de robuustheid van de informatiehuishouding. In de afgelopen periode is verder uitgewerkt hoe deze speerpunten inhoud kunnen (en soms moeten) krijgen. Deze uitwerking resulteert in dit eerste beeld van de digitaliseringsagenda voor de komende jaren. Deze digitaliseringsagenda zal periodiek geactualiseerd worden, want de dynamiek is groot en de ontwikkelingen gaan snel. In deze rapportage wordt de eerste begrotingswijziging van € 1.944 miljoen voorgesteld.

Begin juni wordt de RIB Digitaliseringsagenda aan de raad verstuurd. In deze raadsinformatiebrief wordt een totaalbeeld van de Digitaliseringsagenda geschetst qua inhoud, financiën en besluitvormingsmomenten. Op 20 juni 2023 staat een raadsinformatiesessie gepland over de Voorjaarsnota 2023, hierin wordt ook de Digitaliseringsagenda verder toegelicht. In deze informatiesessie kunnen ook technische vragen gesteld worden.

Verkenning Rijswijkse potentieel verwerving externe subsidies

Eén van de ambities in het coalitieakkoord 2022-2026 "Gezonde groei!" is: 'Rijswijk werkt actief aan de (co-) financiering van opgaven op basis van derde geldstromen vanuit medeoverheden en private financieringsbronnen.'.

Er is gestart met de verkenning van het Rijswijkse potentieel voor de verwerving van externe subsidies en de hierbij mogelijk passende organisatievormen. De verkenning richt zich op het proces van subsidieverwerving in brede zin (fysieke domein, sociale taken, sport, kunst en cultuur, energietransitie, leren en ontwikkelen, veiligheid/ondermijning, etc.).

Als richtdatum geldt 1-1-2024 voor het implementeren van de gekozen organisatievorm. Voor de uitvoering van het project zijn er proceskosten voor o.a. externe advisering en projectleiding. De kosten voor 2023 worden geraamd op maximaal € 150.000 en maken deel uit van de kosten van de uitvoering van het Collegewerkprogramma en worden ten laste gebracht van het daarvoor beschikbare budget.

Afschrijvingskosten investeringen

De doorrekening van de afschrijvingskosten vanuit de jaarrekening 2022 bedragen € 500.000 voordelig in 2023. Dit voordeel komt voornamelijk voort uit uitstel van geplande investeringen.

Financiële gevolgen					
Product	Beleidsproduct Diversen				
Bedragen * € 1.000	Inc.	Struc.			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Salarisstijging	-3.098	-3.098	-3.098	-3.098	-3.098
Dekking uit meicirculaire	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Inhuur team Vergunningen	-50				
Groei aantal gebruikers/licenties	-30	-30	-30	-30	-30
ICT Beheer Delft	-500	-500	-500	-500	-500
Digitaliseringsagenda	-1.944				
Verkenning Rijswijkse potentieel verwerving externe subsidies	-150				
Afschrijvingskosten investeringen	500				

PARAGRAAF FINANCIERING

De belangrijkste ontwikkelingen op het onderdeel financiering is het volgende:

1. Nieuwe lening voor RijswijkBuiten;
2. Nog geen financieringstekort voor de overige investeringen van de gemeente;
3. Rentevergoeding voor IPP Haaglanden;

1. Nieuwe lening voor RijswijkBuiten

Als gevolg van lagere grondverkoop in het exploitatiegebied RijswijkBuiten ontstaat een hogere boekwaarde aan investeringen dan eerder was voorzien. Deze hogere boekwaarde van de gronden kan niet langer betaald worden met de bestaande leningen. Om deze reden moest een lening van € 20 miljoen per 28 april worden opgenomen.

De gemiddelde boekwaarde over 2023 zal volgens opgave van RijswijkBuiten ca. € 105,6 miljoen bedragen. Deze investering is in 2023 als volgt gefinancierd.

RijswijkBuiten	gemiddeld schuldrestant in 2023 x € 1 miljoen	berekende rentekosten over 2023 x € 1.000	gemiddeld percentage over 2023
bestaande leningen	81,6	89	0,11%
nieuw opgenomen lening	13,8	413	3,00%
kasgeldleningen	5,1	132	2,61%
financieringstekort	5,2	155	3,00%
totaal	105,6	789	0,75%

Toelichting

Per 25 april 2023 is een lening opgenomen van € 20 miljoen (gewogen gemiddelde over 2023 € 13,8 miljoen). Tot de datum van 28 april zijn kasgeldleningen opgenomen met een gewogen gemiddelde van € 5,1 miljoen over 2023. Het overige financieringstekort wordt zo nodig met kasgeldleningen betaald, dan wel verrekend met het nog bestaande financieringsoverschot van de algemene dienst van de gemeente. Hiervoor wordt een rente berekend van 3% op jaarbasis.

Uit bovenstaande overzicht blijkt dat de rentekosten uitgedrukt in een percentage van de gemiddelde investering van RijswijkBuiten over 2023 0,75% bedraagt.

2. Nog geen financieringstekort voor de overige investeringen van de gemeente;

Per 18 april 2023 bedroeg het financieringsoverschot van de gemeente exclusief RijswijkBuiten ca. € 6 miljoen. Dit overschot is vooral ontstaan door het achterblijven van de realisatie van de investeringen van de gemeente. Als rekening wordt gehouden met nog te besteden investeringsbedragen oplopend tot € 30 miljoen per einde van dit jaar (gemiddeld investeringsbedrag € 15 miljoen over 8 maanden) bedragen de rentelasten op basis van 3% € 270.000 (Het voordeel van het bestaande financieringsoverschot van € 6 miljoen is in deze berekening opgenomen).

In de raming was al structureel extra rentekosten opgenomen van € 900.000 per jaar, zodat een bedrag kan vrijvallen van € 630.000 (€ 900.000 minus € 270.000). Dit is een incidenteel voordelig verschil.

In volgende jaren zal naar verwachting meer geïnvesteerd worden en is de hoogte van de rentekosten mede afhankelijk van het rentebeleid van de ECB. De bestaande structurele ruimte in de raming vanaf 2024 moet derhalve blijven bestaan.

3. Rentevergoeding IPP Haaglanden

Alle uitgaven en inkomsten van de Gemeenschappelijke Regeling IPP Haaglanden (deelnemende gemeenten: Rijswijk en Den Haag voor 50%) wordt met behulp van de rekening-courant positie met het IPP Haaglanden door de gemeente Rijswijk betaald en ontvangen. Per 18 april bedraagt het rekening-courantsaldo circa € 7 miljoen, zijnde te vorderen van de gemeente Rijswijk. Hiervoor krijgt Het IPP Haaglanden het percentage van de Schatkist vergoed. Al vele jaren tot augustus 2022 bedroeg het percentage 0%, daarna liep het percentage op tot circa ruim 3% in april 2023. Over het gehele jaar wordt een percentage van 3% geraamd, dat leidt tot een te betalen bedrag aan het IPP Haaglanden van € 218.000 over 2023. Overigens kan de gemeente Rijswijk dit rekening-courantsaldo inzetten als eigen financieringsmiddel.

<i>Financiële gevolgen</i>					
<i>Beleidsproduct</i>	<i>Algemene dekkingsmiddelen (9500)</i>				
<i>Bedragen * € 1.000</i>	<i>Inc.</i>	<i>Struc.</i>			
+ = voordelig					
- = nadelig	2023	2024	2025	2026	2027
Rente langlopende geldlening	-409	-602	-602	-602	-602
Grondexploitatie RB	409	602	602	602	602
Vrijval rentelasten	630				
Rentevergoeding	-218	-269	-325	-399	-454
Schatkist Rijk	218	269	325	399	454

RISICOPARAGRAAF

De belangrijkste risico's en onzekerheden die op dit moment worden onderkend zijn:

Oplopende rente: de gemeente is voor ruim 70% gefinancierd met vreemd vermogen. Daar wordt rente over betaald. De jaren van (bijna) gratis geld liggen achter ons. We moeten rekening houden met stijgende rentelasten in het meerjarenbeeld en in de grondexploitatie.

Grondexploitaties

In de jaarrekening 2022 is een toevoeging aan de verliesvoorziening Rijswijk Buiten gedaan van € 17 miljoen. Per balansdatum was sprake van een boekwaarde Rijswijk Buiten van ruim € 100 miljoen. Het verlies ontstaat door de combinatie van rentestijgingen en kostenstijgingen. De betaalbaarheid van nieuwbouwwoningen staat daardoor onder druk en dit leidt tot verminderde vraag. Een belangrijk risico is dat de waarde van Rijswijk Buiten verder onder druk komt te staan. Maatregelen hiervoor worden momenteel uitgewerkt en later in 2023 voorgelegd aan de raad.

Binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen

De omstandigheden die de gemeente zelf bij Rijswijk Buiten ervaart spelen voor projectontwikkelaars ook bij de binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen Te Werve, Havenkwartier, de Bogaard en Kesslerpark. Belangrijkste financiële risico's voor de gemeente zijn een terugbetalings-verplichting op ontvangen subsidies wanneer niet tijdig met de bouw van nieuwe woningen begonnen kan worden en de kosten voor de openbare ruimte. Wanneer deze gebiedsontwikkelingen stagneren komt de uitbreiding van het woningareaal niet, gedeeltelijk of met forse vertraging tot stand.

Arbeidsmarkt

Er is al langere tijd sprake van krapte op de arbeidsmarkt. In de regio Haaglanden is daarnaast sprake van stevige concurrentie van andere gemeenten en overheidsinstellingen. Dat uit zich in een relatief grote in- en uitstroom van medewerkers. Over 2022 zijn er ruim 120 vacatures vervuld, dat is 20% van de bezetting. Het personeelsverloop vraagt veel tijd en aandacht, het werven van nieuwe medewerkers en die goed inwerken kost momenteel veel inspanning. Het risico is dat dit vertragend werkt op het realiseren van de ambities en de uitvoering. Ook bij toeleveranciers speelt de krapte van personeel en materialen.

Informatieveiligheid

Cybercrime is wereldwijd een significant risico aan het worden. Het belang en de afhankelijkheid van ICT neemt steeds verder toe. Cybercriminelen zijn continue op zoek naar zwakke plekken, waarbij complete organisaties worden platgelegd. Geopolitieke spanningen maken dat politieke en maatschappelijke organisaties doelwit zijn. In Nederland zijn de afgelopen jaren verschillende gemeenten getroffen, met zeer ernstige gevolgen. Rijswijk zal de komende jaren verder moeten investeren in de informatieveiligheid. Rijswijkers moeten kunnen vertrouwen op de gemeentelijke dienstverlening en dat de gemeente goed met hun gegevens omgaat.

Financiële verhouding met het Rijk

De nieuwe financieringssysteem, de opschalingskorting en het ravijnjaar 2026 leveren voor het meerjarenbeeld nog forse onzekerheden op. De meicirculaire zal voor de korte termijn duidelijkheid bieden over accres en prijscompensatie.

ONTWIKKELING INVESTERINGSKREDIETEN 2023

Vervanging audiovisuele apparatuur

In de begroting van 2023 is een investeringskrediet van € 100.000 vastgesteld voor audiovisuele middelen. Omdat dit investeringskrediet niet toereikend is, is er een verhoging gevraagd en aangenomen (RV 23-027, Corsanummer 23.018183, 18 april 2023) van € 200.000. Dit wordt in de exploitatie verwerkt met € 40.000 per jaar. Vanuit de huidige exploitatie budgetten kan er € 19.500 vrij worden gemaakt voor dekking van rente en afschrijving.

Kronenburgh

Voor Kronenburgh wordt € 80.000 investeringskrediet gevraagd voor onvoorziene gevelwerkzaamheden en mogelijk meerwerk renovatie.

Steenvoordeschool

Voor de Steenvoordeschool wordt € 302.500 extra kosten verwacht i.v.m. gestegen prijzen en situatie op de markt voor de tijdelijke huisvesting. Verder is er een onvoorziene post opgenomen.

Door onvoorziene sterk gestegen bouwkosten, is het budget onvoldoende toereikend. Deze kosten worden zo veel mogelijk beheerst. Voor de extra kosten wordt hierbij extra investeringskrediet aangevraagd.

Renovatie voormalige J.H. Snijdersschool

Tijdens de renovatie van de voormalige J.H. Snijdersschool is achterstallig onderhoud ontdekt wat leidt tot meerwerk voor € 90.750 incl. BTW. Hiervoor is extra investeringskrediet nodig.

Haalbaarheidsonderzoek De Piramide

Voor uitbreiding van de haalbaarheidsonderzoek voor De Piramide is € 25.000 extra investeringskrediet nodig.

Uitbreiding Dienstvoertuigen Inspectie Openbaar Gebied (boa's) 2023

Het cluster IOG breidt nog steeds uit. Dat gaat gemoeid met een oplopende vervoersvraag. Door hogere prijzen en de omschakeling naar Elektrische voertuigen vallen de kosten hoger uit dan de geraamde investering van € 60.000. Het benodigd investeringskrediet zal uitkomen op € 90.000.

Inrichting van het Hof van Sion

Na het participatietraject in 2017/2018 is in januari 2022 de tweede ronde van de participatie voor de inrichting van de wijkontmoetingsplaats Hof van Sion gestart. Dit moet een bijzondere plek in de wijk worden waar buurtbewoners (jong én oud) elkaar kunnen ontmoeten. Op basis van dit traject zijn door de landschapsarchitect Bosch Slabbers twee voorlopige schetsontwerpen uitgewerkt en hebben de omwonenden het te realiseren ontwerp gekozen.

Om het project mogelijk te maken, was op basis van de raming door Bosch Slabbers uit 2018 een investeringskrediet van € 300.000 beschikbaar gesteld. Op basis van het gekozen ontwerp is het plan in detail uitgewerkt, zodat de realisatie ervan aanbesteed kan worden. Voor het huidige ontwerp is een raming opgesteld. Deze raming ligt hoger dan tot nu toe geraamd. Dit komt mede doordat de kosten de afgelopen jaren aanzienlijk zijn gestegen en met het lange traject van ontwikkeling en participatie onvoldoende rekening gehouden is.

Om te voldoen aan de grootste wensen van de buurt, is er te weinig investeringskrediet beschikbaar. Gezien de grote betrokkenheid en het enthousiasme vanuit de buurt (zowel omwonenden als maatschappelijk partners zoals Haaglanden Beweegt en Oranjevereniging Sion), alsmede de beoogde functie van de locatie als wijkontmoetingsplek is het wenselijk om extra investeringskrediet van € 197.250 beschikbaar te stellen. Hiermee kan uitvoering gegeven worden aan het project.

Herstellen van (duiker-) bruggen

Voor het herstellen van (duiker-) bruggen is in de meerjarenbegroting een investeringskrediet van € 115.000 per jaar opgenomen. In de raadsvergadering van 2 maart 2021 heeft de raad het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld. Vanuit het IBOR wordt op jaarbasis € 346.250 extra investeringskrediet toegekend om de achterstand op vervanging in te lopen. Het IBOR loopt tot en met 2025. De financiële gevolgen voor de begroting 2023 worden verwerkt. Tenslotte is in het op 19 januari 2023 goedgekeurde raadsvoorstel "Beheerplan Civieltechnische Kunstwerken 2023 – 2026" nog eens € 466.350 opgenomen voor vervanging.

Totaal wordt dus verzocht om voor het jaar 2023 € 927.600 op te nemen (€ 812.600 meer dan het oorspronkelijk investeringskrediet). Voor het jaar 2024 en verder worden de financiële consequenties van het

raadsbesluit inzake het beheerplan civieltechnische kunstwerken in de meerjarenbegroting 2024 – 2027 verwerkt.

Herstellen van asfaltwegen

Voor het herstellen van asfaltwegen is in de meerjarenbegroting een investeringskrediet van € 569.000 per jaar opgenomen. In de raadsvergadering van 2 maart 2021 heeft de raad het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld. Vanuit het IBOR wordt op jaarbasis € 428.120 extra investeringskrediet toegekend om de achterstand op vervanging in te lopen. Het IBOR loopt tot en met 2025. De financiële gevolgen voor de begroting 2023 worden verwerkt.

De begroting van 2024 en verder zal worden opgenomen in het Beheerplan Wegen 2024 – 2027 dat in ontwikkeling is en na positief oordeel van de raad worden verwerkt in de meerjarenbegroting 2024 – 2027.

Fietspaden in asfalt

Hier moet een correctie doorgevoerd worden in de verhouding tussen uitgaven en verwachte subsidie-inkomsten. Bij deze post wordt ervan uitgegaan dat de investeringen voor 50% worden gesubsidieerd door MRDH. In de loop van de jaren is er af en toe geld op uitgegeven waar geen subsidie op werd ontvangen en hier door is de verhouding tussen investering en subsidie ongunstig geworden. Het huidige investeringskrediet (2023) is € 908.184 met een verwachte subsidie van € 600.000. De subsidie is echter maximaal 50%. Daarom moet het investeringskrediet worden gecorrigeerd naar € 616.368, met een subsidie (50%) van € 308.184.

Er wordt op dit moment een analyse gedaan welke fietspaden van dit investeringskrediet op korte termijn kunnen worden aangepakt.

Rembrandtkade fase 2 en Integrale herinrichting probleemstraten 2023

Op de begroting van team Bereikbare Stad staat een investeringskrediet voor Rembrandtkade, fase 2. Dit project wordt nu voorbereid en uitgevoerd door het team Stadsbeheer. Daarom is het voorstel om dit investeringskrediet van Bereikbare Stad over te hevelen naar Integrale herinrichting probleemstraten 2023 van Stadsbeheer.

Vervangen gasvoorziening

De gastank, die het grootste deel van het wagenpark van de gemeente op dit moment nog voorziet van brandstof, is buiten werking gesteld. Deze dient vervangen te worden door een tweedehands gasvoorziening, vanwege de lange aanrijtijd naar het dichtstbijzijnde tankstation. Er is voor een tweede handsvoorziening gekozen omdat de gemeente overgaat op elektrische voertuigen en een nieuwe gasvoorziening dan geen gas voertuigen meer gebruiken. De gasvoorziening heeft een afschrijvingstermijn van 8 jaar. Voor de aanschaf van de gasvoorziening is een investeringskrediet van € 30.030 nodig. Hiermee kan het wagenpark worden voorzien van brandstof tot aan het moment van elektrisch aangedreven vervanging.

Duurzame vervanging gemeentelijk wagenpark

De raad is eerder akkoord gegaan met de duurzame vervanging van het huidige wagenpark (RV 23-022, Corsa 23.003184, 18 april 2023). De financiële consequentie hiervan is om in 2023 een aanvullend investeringskrediet beschikbaar stellen van € 1.226.000.

Huis van de Stad fase 2

Als gevolg van ontwikkelingen in het project Huis van de Stad is er een extra investeringsbehoefte ontstaan van € 4,3 miljoen (RV 23-018, Corsanummer 23.014654, 18 april 2023).. Hierbij is ervoor gekozen om de maximale investeringsbehoefte op te nemen. Deze investeringsbehoefte is een worst case benadering, waarbij bandbreedtes van onze adviseurs maximaal negatief zijn meegenomen. Hierbij wordt aan de raad voorgesteld om het gevraagde investeringskrediet beschikbaar te stellen.

Schoolzones 2023

Om schoolomgevingen veiliger te maken worden er schoolzones aangelegd in Rijswijk. Iedere basisschool krijgt een schoolzone. Dit is vastgesteld in het Actieplan Verkeersveiligheid 2020-2025. Het project schoolzones is onderdeel van de bijbehorende uitvoeringsagenda.

In 2023 staan de scholen Kindercampus Rembrandtkwartier en SBO Kentalis de Voorde op de planning. Het huidige budget is niet voldoende om beide schoolzones uit te rollen. Daarom heeft Rijswijk oktober 2022 subsidie aangevraagd bij de MRDH. Op grond van de 'Subsidieverordening Vervoersautoriteit Metropoolregio Rotterdam Den Haag', wordt een subsidie als vast bedrag van € 71.000 verleend. Volgens

de subsidieregeling van de MRDH wordt een cofinanciering gehanteerd van 50%. Het voorstel is om een investeringskrediet van € 71.000 beschikbaar te stellen, waarvan dan de helft via een subsidie wordt gedekt.

Aanleg riolering Havenkwartier

In Havenkwartier is de aanleg van riolering nodig voorafgaand aan de voorgenomen bouw van ongeveer 300 woningen in plan Harbourpark de voormalige Indola Fabriek. Om tijdig gereed te zijn wordt gevraagd hiervoor € 1,21 miljoen beschikbaar te stellen. Tegelijk wordt gevraagd € 1,21 miljoen aan verwachte inkomsten uit exploitatiebijdragen vanuit anterieure overeenkomsten voor woningbouw in Havenkwartier te begroten. Het effect op de begrotingssaldo van beide bedragen is neutraal. Deze incidentele vraag wordt in de tweede halfjaarsrapportage opgevolgd door een voorstel voor de meerjarenbegroting voor de gebiedsontwikkelingsprojecten.

De € 1,21 miljoen is nog voor het uitbreidingsdeel van de riolering. Daarnaast wordt de bestaande riolering gerenoveerd. Voor het renovatiedeel worden reeds gebudgetteerde gelden vanuit het Gemeentelijk Rioleringsplan benut. De bouw start naar verwachting in Q1 2024. Het voorstel voor de vaststelling van bestemmingsplan Harbour park is geagendeerd voor de raad van september 2023.

2. KADERNOTA 2024

Inleiding

Deze kadernota is de opmaat richting de begroting 2024 die in november ter besluitvorming voorligt bij de raad. Hierin wordt de context geschetst waarin de begroting tot stand komt. Daarnaast worden de uitgangspunten voor de begroting 2024 uitgewerkt.

Hieronder wordt achtereenvolgens besproken de huidige financiële koers die als vertrekpunt en basis dient voor de begroting. Daarna worden ontwikkelingen en risico's benoemd. Vervolgens worden de voorgestelde uitgangspunten voor de begroting 2024 voorgelegd.

Huidige koers als het vertrekpunt

In de afgelopen vier jaren groeide Rijswijk van een risicovol profiel naar een meer neutraal profiel.

Dit blijkt uit de onderstaande tabel met de daarbij behorende uitleg. In het benchmark rapport van BDO over de financiële gezondheid van alle gemeenten heeft Rijswijk dan ook een sprong omhoog gemaakt naar de middenmoot.

Dit zijn de toetsingswaarden aan de hand waarvan bepaald kan worden hoe Rijswijk er financieel voorstaat:

Kengetal	Solide	Neutraal (doel 2024)	Risicovol
Solvabiliteit	>50%	20-50%	<20%
Netto Schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Weerstandratio	>1.4	0,8-1,4	<0,8
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%

In de onderstaande tabel staan de gerealiseerde ratio's waaruit blijkt dat Rijswijk op koers ligt voor een gezond financieel profiel (zie met name kolom 2021):

Kengetal	Jaarrekening				
	2018	2019	2020	2021	2022
Solvabiliteit	9%	8%	21%	23,6%	23,3%*
Netto Schuldquote	162,7%	161,1%	70,7%	111,0%	102,7%
Weerstandratio	2,35	1,44	2,25	3,0	2,8
Grondexploitatie	90%	86%	43%	53,1%	40,4%

*in 2023 wordt het negatieve jaarrekeningresultaat 2022 afgeboekt van de algemene reserve en de solvabiliteit daalt daarmee naar ronde de 21%.

Verklaring Ratio's

- **Solvabiliteit** toont de verhouding tussen reserves (eigen vermogen) en schulden (vreemd vermogen) en laat zien in hoeverre Rijswijk aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen.
- **Netto schuldquote** geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.
- **Weerstandratio** geeft de mate aan waarin Rijswijk met de reserves weerbaar genoeg is om de totaal financieel gekwantificeerde risico's te dekken (output risico informatiesysteem N@RIS).
- **Grondexploitatie** betreft hoe de verhouding van de waarde van de bouwgronden (grondpositie) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

Groei van de stad

Rijswijk groeit en dit heeft effect op de gemeentelijke financiën en daarmee de meerjarenbegroting. De groei van de stad is onder andere afhankelijk van het aantal woningen. Voor de totstandkoming van de meerjarenbegroting zal voor bepaalde onderdelen gebruik gemaakt worden van de verwachte ontwikkeling op het inwonersaantal en de woningengroei.

Per 1 januari	2022	2023	2024	2025	2026
Aantal woningen	27.899	28.137	28.801	29.465	30.129
	680	238	664	664	664
WOZ woningen	8.511.244	9.903.615	10.191.127	10.478.639	10.766.151
WOZ- niet woningen eig	1.087.437	1.119.966	1.119.966	1.162.613	1.162.613
Gemiddelde bezetting van 1 woning	2,0410	2,0615	2,0615	2,0615	2,0615
Groei gemiddelde bezetting (vanaf 2023 gelijk gehouden aan 2022)	0,603%	1,005%	0,001%	0,000%	0,000%
Factor groei aantal woningen uitgedrukt in basis jaar 2021 (eind 2020)	102,5%	103,4%	105,8%	108,3%	110,7%
Inwoners	56.941	58.004	59.373	60.742	62.111

Wendbaarheid en weerbaarheid

Aan het streven naar een gezonde financiële positie ligt ten grondslag het financieel wendbaar en weerbaar zijn in de komende jaren. Dat is nodig omdat aan de ene kant het wenselijk is om (noodzakelijke) investeringen te kunnen blijven doen in de stad, en anderzijds de financiële ruimte in tact moet blijven, óók als er (tegelijkertijd) sprake is van significante tegenvallers.

In het afgelopen jaar zijn er tegenvallers genoteerd in het programma Wonen. Dit betrof een toevoeging aan de verliesvoorziening Rijswijk Buiten en juridische risico's, voor in totaal € 20 miljoen negatief.

Gelet op de ontwikkelingen die plaats (zullen) vinden, blijft handhaving van de koers gericht op wendbaarheid en weerbaarheid gewenst. Dat geldt ook voor het nastreven van een begrotingsoverschot van € 1 miljoen uit het Coalitie akkoord.

Ontwikkelingen: handhaving van de koers

Hier worden een aantal ontwikkelingen geschetst die van belang zijn om de huidige koers te handhaven. Het zijn ontwikkelingen die – al dan niet op elkaar ingrijpend – (in)direct van invloed zijn op de baten en lasten voor de komende jaren. De druk neemt toe, en daarmee het belang om de financiële wendbaarheid en weerbaarheid te blijven continueren.

In de corona pandemie vanaf maart 2020 is door omvangrijke steun de economie goed overeind gebleven. Maar nu de steun is gestopt, gaan de faillissementen oplopen. Ook is merkbaar dat producten duurder worden en/of langere levertijden kunnen hebben wat de kosten verhoogt.

Sinds februari 2022 zijn de energieprijzen sterk aan het stijgen als gevolg van de oorlog die Rusland in Oekraïne voert. Ook deze stijging is nog niet ten einde en heeft niet alleen direct effect op de bestedingsruimte maar werkt ook door in de kosten van transport en vervaardiging van producten. De inflatie over 2022 bedroeg 10%, de kerninflatie lag in februari 2023 op 5,7%.

Door deze effecten samen zal het Rijk minder belastinginkomsten krijgen. Daarnaast moet het Rijk al meer investeren in Defensie (aangewakkerd door de oorlog in de Oekraïne) en veroorzaakt diezelfde oorlog een versnelling om alternatieven te vinden voor het Russische gas hetgeen de kosten verder verhoogt. En er zijn meer grote thema's waarin het Rijk samen met gemeenten ook meer zal moeten investeren zoals onder andere: stikstofcrisis, co2 uitstoot verminderen, fossielvrije energiewinning verhogen, woonmogelijkheden vergroten. Niet duidelijk is nu in hoeverre de gemeenten op deze thema's moeten toelagen (en dus interen op het eigen vermogen). En dat geldt ook voor de huidige opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne. Ook is het duidelijk dat de rente aan het stijgen is, en wordt de kans groter dat de ECB aan het einde van dit jaar de rente feitelijk hoger heeft vastgesteld. Recent is door het Rijk aangekondigd dat er – mede met het oog op de hierboven vermelde ontwikkelingen – bezuinigingen noodzakelijk zijn. Dit kan mogelijk gevolgen hebben voor de uitgaven van het Rijk omdat door de afgelopen jaren de schuld is opgelopen tot circa 54% van het bbp (bron Centraal Planbureau (CPB)). De Algemene Uitkering van het Gemeentefonds varieert met de hogere of lagere uitgaven van het Rijk. Als het Rijk (ook) kiest voor vermindering van de uitgaven, dan kan het gevolg een lagere Algemene Uitkering zijn. Omgekeerd wil een verhoging niet automatisch leiden tot een hogere Algemene Uitkering omdat het Rijk soms uitzonderingen maakt. Zo worden Klimaat-, Stikstof-,

Mobiliteits- (woningen) en Groeifonds niet meegerekend voor het accres (jaarlijkse indexering Gemeentefonds).

In de financiële verhouding tussen gemeenten en Rijk blijven onzekerheden bestaan. Eind april heeft minister Kaag van Financiën de Voorjaarsnota aangeboden aan de Tweede Kamer. Hierin is voor gemeenten vanaf 2027 structureel € 1 miljard extra gereserveerd. De opschalingskorting voor gemeenten staat nog steeds in de boeken en 2026 is nog steeds een ravijnjaar. De uitwerking van de nieuwe financieringssystematiek zal de komende periode aandacht krijgen van VNG en Rijk. Te verwachten effecten voor het financiële kader voor Rijswijk zullen in de begroting 2024 worden verwerkt.

Rijswijk heeft een lopend Actieplan voor Jeugdzorg en WMO om met de daar uit gerealiseerde besparingen de tekorten op te vangen. De maatregelen uit het Actieplan dragen bij aan het beheersen van de kosten. De tekorten aan zorgpersoneel leiden tot een aanbodbeperking, hierdoor zijn bij gelijke omstandigheden geen verdere stijgingen in de kosten van de Jeugdzorg te verwachten. In april 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd opgeleverd, deze agenda is gericht op kostenbeheersing en het normaliseren van de Jeugdzorg.

Voor de nieuwe Omgevingswet is een definitieve kostenbijdrage voor de gemeente nog onduidelijk. Wel is in de lopende begroting hiermee rekening gehouden ten aanzien van de voorbereiding. Deze incidentele middelen komen uit de verkochte gronden in het Havenkwartier. Structurele middelen moeten nog becijferd en vrijgemaakt moeten worden.

De financiële effecten van de jaarlijkse meicirculaire zullen in de loop van juni bekend worden. Omdat deze Kadernota dan al is vastgesteld, kunnen de effecten hier niet in worden opgenomen. De raad zal hierover zo spoedig mogelijk via een aparte informatiebrief geïnformeerd worden, zodat de uitkomsten wel onderdeel kunnen zijn van het kaderdebat.

De bovenstaande ontwikkelingen en de daarin verwoorde risico's zijn in aantal, impact, omvang en mogelijke optredende samenhang zodanig dat voor het handhaven van weerbaarheid en wendbaarheid een betrouwbare buffer in de begroting (positief saldo na verrekening totale lasten met baten) een absolute noodzaak is

Overige uitgangspunten begroting 2024

Hieronder zijn aanvullende begrotingsuitgangspunten opgenomen over loon- en prijsstijgingen, investeringsplan en de beleidsarme begroting.

Prijsstijging

Door de hierboven vermelde ontwikkelingen is het raadzaam wèl rekening te houden met inflatie, waar dit in eerdere begrotingsjaren het uitgangspunt was om dat niet te doen. Normaliter wordt de indexering gebaseerd op de Nationale consumentenprijsindex (cpi) zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP) van het CPB. Het indexcijfer voor 2024 wordt ingeschat op 3,1 %. Het indexcijfer voor 2022 is uitgekomen 10%. Gezien de turbulente tijden, is de inflatie zeer onzeker. De laatste maanden zijn de werkelijke inflatiecijfers (veel) hoger dan eerder gecalculeerd door het CPB. Indien nodig wordt hierop teruggekomen indien de CPB ramingen of ontwikkelingen hiertoe aanleiding geven.

Subsidies aan derden

Voor subsidies geldt dat in voorkomende gevallen moet worden gespecificeerd wat de verhoogde kosten zijn en waar die uit bestaan. Omdat de inflatie zoals hierboven vermeld ditmaal significant zal zijn, is het ook hier raadzaam rekening te houden met mogelijk voorkomende knelpunten in subsidieaanvragen ("minder doen voor dezelfde subsidie, óf de subsidie aanpassen en dezelfde diensten/producten verlenen").

Kostenstijgingen gemeenschappelijke regelingen

In de colleges van alle Haaglandengemeenten is afgesproken dat voorafgaande aan een nieuwe begrotingscyclus gezamenlijke afspraken worden gemaakt over de financiële kaderstelling voor gemeenschappelijke regelingen (GR). Er is gezamenlijk een kaderbrief vastgesteld en verstuurd naar de verschillende gemeenschappelijke regelingen.

De gemeentelijke bijdrage voor 2024 vermeerderd ten opzichte van het basisjaar 2021 met:

- 12,2% voor de materiële kosten volgens de nationale consumentenprijsindex (CPI), (bijlage 18 MEV 2023). Dit cijfer is een inschatting voor het jaar 2024 (2,6 %) en een verrekening van de inschatting 2021, 2022 en 2023 (totaal 9,6%)

- 6,7 % voor de loonkosten volgens de index prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers (bijlage 11 MEV 2023). Dit cijfer is een inschatting voor het jaar 2024 (2,8%) en een verrekening van de inschatting 2021, 2022 en 2023 (totaal 3,9%)

Lokale heffingen

In het coalitieakkoord is aangegeven dat de onroerendzaakbelastingen jaarlijks worden aangepast aan de inflatie. Deze worden verlaagd als de kostenstijging op gemeentelijke diensten meevalt. De gemeente verhoogt alleen als laatste middel, als dit noodzakelijk is voor de financiering van onvoorziene tekorten bijvoorbeeld bij de decentralisatie-uitkeringen in het sociaal domein of op de grondexploitatie. Ook hierbij wordt het Nationale consumentenprijsindex (cpi) aangehouden en wordt uitgegaan van 3,1%. Het achterwege laten van de inflatiecorrectie voor de OZB bedraagt ruim € 300.000 bij een indexering van 3,1%. Bij de begrotingsbehandeling in november wordt een voorstel gedaan over de hoogte van de OZB en de overige lokale lasten. De opbrengsten uit de afvalstoffenheffing en brede rioolheffing worden afzonderlijk bepaald en vastgesteld.

Voor de begroting 2024 wordt een evenwichtiger verdeling van de tarieven voor Afvalstoffenheffing uitgewerkt. Uitgangspunt is dat dit budgettair neutraal is: de nieuwe tarieven op basis van de omvang van de huishoudens leiden tot eenzelfde totale opbrengst afvalstoffenheffing, inflatiecorrectie uitgezonderd. Uitgangspunt blijft kostendekkendheid voor alle lasten, behalve de lasten voor kwijschelding.

Logiesbelasting

Voor de berekening van de tarieven voor toeristenbelasting wordt voorgesteld om het tarief voor twee jaar vast te stellen voor 2024 en 2025. Er zal ook worden onderzocht of overnachtingen die worden aangeboden via bijvoorbeeld AirBnB kunnen worden betrokken in de belastingheffing.

Loonontwikkeling gemeente

Er ligt een nieuw CAO voorstel met ingangsdatum 1 januari 2023. De loonkosten stijgen daardoor met € 3,1 miljoen structureel als gevolg van deze CAO. Een groeiende stad met groeiende ambities vergt meer personeel en van andere kwaliteit. Diverse recente onderzoeken (Berenschot, Baker Tilly, BMC en Twynstra Gudde) hebben dat getoond.

Dit gecombineerd met een zeer krappe arbeidsmarkt in een regio waar vele soorten overheden elkaars concurrenten zijn, waardoor het ook moeilijk is personeel (lang) vast te houden, leidt tot bemoeilijking van snelle vervulling van vacatures en stijgende lonen. Het risico ligt dus niet alleen op stijging van lasten maar ook op vertraging in de realisatie van programma's en projecten.

Huren

Over het algemeen wordt voor huuraanpassingen 2024 3,1% verhoging gehanteerd (door CBS vastgestelde gemiddelde jaarcijfer).

Ten aanzien van de huuraanpassing van het gemeentelijk woningbezit:

- de huren van de woningen uit het gemeentelijk woningbezit per 1 juli 2024 te verhogen met 3,1%;
- de huren van de woonwagens en woonwagenstandplaatsen per 1 juli 2024 te verhogen met 3,1%.

Dit sluit aan bij de richtlijnen van het Rijk.

Budgettair neutrale verwerking van de hiervoor genoemde begrotingsuitgangspunten

De hogere inkomsten uit huren, belastingen en inflatieontwikkeling algemene uitkering zijn ter dekking van de prijsstijgingen van de materiële uitgaven (inclusief verbonden partijen), subsidieverstrekingen en de loonontwikkeling. Er wordt uitgegaan van een budgettair neutrale verwerking.

Investeringsplan 2024-2027

Voor het opstellen van het investeringsplan 2024-2027 moeten de wijzigingen op het huidige investeringsplan voldoen aan de criteria wettelijk en onoverkomelijk.

De uitwerking van het Lange Termijn Investeringsplan (LTIP) is gereed bij de begroting 2024. Het LTIP heeft een horizon van 20 jaar. Het draagt bij aan een realistisch investeringsprogramma voor de korte termijn (de eerste vier jaren) en geeft structuur aan het ritme van vervangingsinvesteringen en de benodigde financiering. Daarnaast kan het instrument ook gebruikt worden voor een meer strategische benadering van de investeringsportefeuille op langere termijn.

De begroting moet structureel en reëel in evenwicht zijn

Het financieel advies gelet op de bovenstaande ontwikkelingen en uitgangspunten is op hoofdlijnen:

- We bekrachtigen de huidige koers op de financiële gezondheid, zodat de gemeente weerbaar en wendbaar wordt en blijft.
- Het accres van de Gemeentefondsuitkering wordt ingezet om de gevolgen van de oplopende inflatie te dekken. Het accres ontstaat door oplopende rijksuitgaven en is bedoeld om het niveau van bestaande diensten en voorzieningen in stand te houden.
- We zetten in op het benutten van de middelen uit de woningbouwimpuls en het volkshuisvestingsprogramma. Met kennis en structurele aandacht wordt op systematische wijze gewerkt aan het vergroten van de inkomsten.

Financieel kader

Vanuit de primitieve begroting 2023, de 1^e Halfjaarrapportage en de ontwikkelingen zoals hierboven geschetst, volgt het onderstaande financiële kader voor de komende jaren.

X € 1.000,-	2023	2024	2025	2026
Primitieve begroting 2023 e.v. (nov. '22)	6.776	7.559	7.619	807
Amendementen begrotingsraad (vnl. isolatiefonds)	-2.221	-2.166	-2.166	-166
Bestuurlijke besluitvorming t/m apr. '23	-8.114	-5.397	-5.100	-4.938
Overige ontwikkelingen 1e HJR 2023	-2.707	-2.448	-1.683	-1.598
Verwerking meicirculaire 2023	Pm	pm	pm	pm
Subtotaal	-6.266	-2.452	-1.330	-5.895
<i>Aangekondigde ontwikkelingen 2e halfjaarrapportage 2023</i>	-1.085	-2.147	-1.900	-1.900
<i>Digitaliseringsagenda Kadernota</i>		-3.548	-437	-437
Totaal	-7.351	-8.147	-3.667	-8.232

Op dit moment is de financiële verhouding met het Rijk nog een belangrijke onbekende. De meicirculaire zal een eerste beeld geven, dit betreft het accres en de prijscompensatie voor de korte termijn. De opschalingskorting en de nieuwe financieringssystematiek zijn relevant voor de langere termijn (ravijnjaar 2026 e.v.), hopelijk is hierover later dit jaar meer duidelijkheid.

Er ligt dus een behoorlijke puzzel. In elk geval wordt de begroting 2024 zodanig uitgewerkt dat sprake is van een reëel en structureel sluitend beeld. Daarbij blijft ook het uitgangspunt van een begrotingsoverschot van € 1 miljoen uit het Coalitie akkoord overeind. Als de uitkomst van de meicirculaire daartoe aanleiding geeft dan zal het college bij de 2^e halfjaarrapportage en begroting 2024 een maatregelenpakket voorstellen. Hard uitgangspunt blijft een structureel begrotingsoverschot van € 1 mln. voor 2024 en 2025. Of dat voor het lopende begrotingsjaar ook lukt hangt af van de meicirculaire, 2023 is immers al bijna halverwege.

Risico's en onzekerheden

De noodzakelijke wendbaarheid en weerbaarheid van de financiële huishouding ontstaat ook door de risico's die de gemeente loopt. Voor een overzicht van de risico's wordt verwezen naar de risicoparagraaf in de eerste halfjaarrapportage 2023 op pagina 36.

FINANCIËEL OVERZICHT

Bedragen x € 1.000.-					
+ = voordelig					
- = nadelig					
Omschrijving	2023 Saldo	2024 Saldo	2025 Saldo	2026 Saldo	2027 Saldo
Beginstand na de voorjaarsnota	4.555	5.393	5.453	641	641
Programmaontwikkelingen (A)	-5.285	-3.540	-2.470	-2.212	-2.237
<i>Programma Algemeen Bestuur en Organisatie</i>	-539	-414	-324	-91	-91
Corrigeren budget rechtspositionele vergoedingen gemeenteraad	-50	-50	-50	-50	-50
Hogere kosten reisdocumenten na Covid	-45	-	-	-	-
Hogere baten reisdocumenten na Covid	60	-	-	-	-
Hogere kosten tariefswijziging rijbewijzen	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Hogere baten tariefswijziging rijbewijzen	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Nieuwe Procedure Vaststelling Verkiezingsuitslagen	-50	-50	-50	-50	-50
UP Digitalisering dienstverlening en informatie Inc.	-463	-323	-233	-	-
UP Digitalisering dienstverlening en informatie Struc.	-51	-51	-51	-51	-51
Dekking vrijval kapitaallasten krediet Zaakgericht Werken	60	60	60	60	60
<i>Programma Openbare Orde en Veiligheid</i>	-150	-138	-163	-138	-163
Dekking onderhoud openbare toilet Wilhelminapark	9	-	-	-	-
Inhuur specialistisch personeel	-31	-31	-31	-31	-31
Onderhoud software en licenties	-20	-20	-20	-20	-20
Mobiele camera's	-20	-20	-20	-20	-20
Dienstkleding en uitrusting	-34	-34	-34	-34	-34
Veiligheidsmonitor – onderzoek sociale veiligheid	-25	-	-25	-	-25
Khonorraad (voorheen Wet Bopz)	-19	-19	-19	-19	-19
Beschikbaarheidsvergoeding OVD Bz	-11	-14	-14	-14	-14
<i>Programma Verkeer en Vervoer</i>	-392	-432	-232	-232	-232
Fietsenstalling Oud-Rijswijk	-30	-30	-30	-30	-30
Grenscorrectie Cromvliet jaarlijks onderhoud verhardingen en straatmeubilair	-15	-15	-15	-15	-15
Commissiekosten belparkeerders	-50	-50	-50	-50	-50
Kosten inning naheffingen	-35	-35	-35	-35	-35
Opbrengst belparkeren/parkeerautomaten	150	150	150	150	150
Opbrengst naheffingen	350	350	350	350	350
Formatie van het team PAF (Parkeren, Auto en Fiets)	-163	-163	-163	-163	-163
Inhuur team PAF (Parkeren, Auto en Fiets)	-120	-	-	-	-
Dotatie reserve parkeren	-132	-252	-252	-252	-252
Onderhoud van de watergangen	-170	-170	-170	-170	-170
Beheerplan oevers	-160	-200	-	-	-
Verhogen onderhoudsbudget oevers	-17	-17	-17	-17	-17
<i>Programma Economie en Werken</i>	285	-	-	-	-
Bedrijven Investeringszone Plaspoelpolder	-50	-50	-	-	-
Arrangementen Rijswijk	-30	-10	-10	-	-
Analyse bedrijfsvoering ondernemers, gericht op cybersecurity	-50	-	-	-	-
Dekking uit Coronamaatregelenpakket	130	60	10	-	-
Versterking Energy Cave	-263	-	-	-	-
Dekking subsidie MRDH	263	-	-	-	-
Dividend Stedin	285	-	-	-	-
<i>Programma Onderwijs</i>	-	-	-	-	-
<i>Programma Sport, Cultuur en Recreatie</i>	-638	-30	-30	-30	-30
Informatiepunt Digitale Overheid subsidieverlening	-54	-54	-54	-54	-54
Dekking specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	54	54	54	54	54
Verenigingsondersteuning voor vitale sportverenigingen	-56	-	-	-	-
Onttrekking uit bestemmingsreserve	56	-	-	-	-
Verhuur Marimbahal voor inenting en vaccinaties	66	-	-	-	-
Uitvoeringsbudget Sportakkoord II	-40	-40	-40	-31	-
SPUK/GALA	40	40	40	31	-
Sloop Van Zweedenzaal	-150	-	-	-	-
Subsidie schouwburg	-78	-	-	-	-
Vaststelling subsidie schouwburg 2021-2022	125	-	-	-	-
Instellen innovatiebudget Kunst en cultuur	-71	-	-	-	-
Realisatie kunst in de openbare ruimte	-50	-	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve Realisatie kunst in de openbare ruimte	50	-	-	-	-
Onderhoud bunkercomplex park Overvoorde	-20	-20	-20	-20	-20
Restauratie bunkercomplex park Overvoorde	-500	-	-	-	-
Onderhoud spelen	-10	-10	-10	-10	-10

Bedragen x € 1.000.-					
+ = voordelig					
- = nadelig					
Omschrijving	2023 Saldo	2024 Saldo	2025 Saldo	2026 Saldo	2027 Saldo
Programma Sociaal Domein	-3.270	-1.280	-1.060	-1.060	-1.060
Lagere Rijksbijdrage BUIG	-598	-598	-598	-598	-598
BUIG uitgaven	-286	-286	-286	-286	-286
Aanpassing voorziening dubieuze debiteuren BUIG	-126	-126	-126	-126	-126
De Binnenbaan	-110	-110	-110	-110	-110
Energietoeslag 2023	-1.731	-	-	-	-
Actieplan armoede+	-250	-215	-	-	-
Programma vernieuwing financiële dienstverlening	-72	-	-	-	-
Vroegsignalering	-112	-	-	-	-
Jongeren perspectiefonds	-73	-42	-	-	-
Dekking bestemmingsreserve Innovatiefonds	73	42	-	-	-
Grip op regie	-35	-20	-	-	-
Dekking bestemmingsreserve Innovatiefonds	35	20	-	-	-
Continuering herstel-corona pakket	-280	-	-	-	-
Regiotaxi	-26	-26	-26	-26	-26
Uitvoering Woonzorgvisie	-45	-25	-	-	-
Dekking bestemmingsreserve Innovatiefonds	45	25	-	-	-
Gemeentelijke bijdrage Brede regeling combinatiefunctie	-291	-	-	-	-
Dekking SPUK Brede regeling combinatiefunctie	278	-	-	-	-
Leegstand Ottoburg	-30	-	-	-	-
Leegstand Cor Ruysstraat	-73	-73	-73	-73	-73
Trainees Jeugdconsulenten	-165	-165	-165	-165	-165
Lagere kosten Jeugdhulp	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Jeugdgezondheidszorg	-95	-95	-95	-95	-95
Kinderopvangtoeslagenaffaire	-90	-	-	-	-
Dekking Specifieke Uitkering	90	-	-	-	-
Formatie-uitbreiding Sociaal domein	-304	-586	-581	-581	-581
Programma Wonen en Leven	-580	-1.246	-661	-661	-661
Opruimen van drugsafval/lachgaspatronen	-30	-30	-30	-30	-30
Onderhoud openbare toilet Wilhelminapark	-9	-	-	-	-
Grenscorrectie Cromvliet jaarlijks onderhoud beplanting	-20	-20	-20	-20	-20
Grenscorrectie Cromvliet vervanging straatmeubilair naar huisstijl/materialen Rijswijk	-25	-10	-10	-10	-10
Watergeefrondes nieuwe bomen	-360	-	-	-	-
Veiligheidsmaatregelen bos- en parkgebieden	-440	-	-	-	-
Veiligheidsmaatregelen straatbomen	-215	-485	-	-	-
Verkeersmaatregelen bij uitvoer straatbomen	-50	-100	-	-	-
Zieke en plaagbestrijding bomen	-200	-200	-200	-200	-200
Beheer en onderhoud beplanting Haagweg	-90	-20	-20	-20	-20
Bewatering groenrenovaties	-20	-20	-20	-20	-20
Correctie impuls afvalscheiding	90	90	90	90	90
Actualisatie groenbeleid / groenstructuur	-50	-	-	-	-
Aansturen en positioneren van de gebiedsontwikkelingen	-403	-353	-353	-353	-353
Uitvoering Projectplan WWC Strijp	-80	-	-	-	-
Formatie-uitbreiding beleidsveld Wonen	-98	-98	-98	-98	-98
Winstnemning Eikelenburgh	2.000	-	-	-	-
Basis bouwvergunningaanvragen excl. BTW	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Uitstel implementatie Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging	-60	-	-	-	-
Hotelregeling COA	-500	-	-	-	-
Woonproject "Our House"	-185	-	-	-	-
Dekking bestemmingreserve Woonfonds	185	-	-	-	-
Tweede wijziging van de Legesverordening Gemeente Rijswijk 2023	-	-	-	-	-
Herinrichting fietscrossparcours locatie Oude Zwethpad	-20	-	-	-	-

Bedragen x € 1.000.-					
+ = voordelig					
- = nadelig					
Omschrijving	2023 Saldo	2024 Saldo	2025 Saldo	2026 Saldo	2027 Saldo
Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien (B)	-894	-677	-685	-696	-696
Correctie septembercirculaire 2022	-726	-714	-722	-733	-733
Dividend BNG Bank	37	37	37	37	37
Oplevering Huis van de stad	-1.096	-	-	-	-
Onttrekking reserve frictiekosten Huis van de stad	1.096	-	-	-	-
Afhandelen gestegen aantal WOZ bezwaren	-205	-	-	-	-
Paragraaf Bedrijfsvoering (C)	-5.272	-3.628	-3.628	-3.628	-3.628
Salarijsstijging	-3.098	-3.098	-3.098	-3.098	-3.098
Dekking uit meicirculaire	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Inhuur team Vergunningen	-50	-	-	-	-
Groei aantal gebruikers/licenties softwarekosten	-30	-30	-30	-30	-30
ICT Beheer Delft	-500	-500	-500	-500	-500
Digitaliseringsagenda	-1.944	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Verkenning Rijswijkse potentieel verwerving externe subsidies	-150	-	-	-	-
Afschrijvingskosten investeringen	500	-	-	-	-
Paragraaf Financiering (D)	630	-	-	-	-
Rente langlopende geldlening	-409	-602	-602	-602	-602
Grondexploitatie RB	409	602	602	602	602
Vrijval rentelasten	630	-	-	-	-
Rentevergoeding	-218	-269	-325	-399	-454
Schatkist Rijk	218	269	325	399	454
Totaal A + B + C + D	-10.821	-7.844	-6.782	-6.536	-6.561
Totaalstand na voorjaarsnota 2023 (Beginstand + A+ B + C + D)	-6.266	-2.451	-1.329	-5.895	-5.920